

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Улаанбаатар хот 2022 он

“ХОНГОРЫН ОРД” ХХК

Улаанбаатар хот, ХАН УУЛ дүүрэг, 15-р хороо,
Жаргалан хотхон 4 байр 9 тоот
Утас:99093846, 99007180

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЧЛАЛЫН ГАЗАРТ**

2023 оны 03 сарын 10-нд

№23/06

Улаанбаатар хот

Тайлан хүргүүлэх тухай:

Манай компани нь Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт **MV-016981** тоот тусгай зөвшөөрөлтэй, 11.97 га талбайтай Наран алтны шороон орд эзэмшдэг.

2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг БОАЖСайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний А/618 дугаар тушаалын хавсралт “ Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсруулан илгээж байна.

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ /С.БОЛОР/

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН БАЯНГОЛ СУМЫН НУТАГТ
ХЭРЭГЖИЖ БУЙ “НАРАНГИЙН АМАНД БАЙРЛАХ АЛТНЫ
ШОРООН ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСӨЛ”-ИЙН
2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

ХЯНАСАН:

БОАЖЯ-НЫ ХБОБНУГ-ЫН АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ: /

/(Ц.ЖАРГАЛНЭМЭХ)

БИЕЛЭЛТИЙГ ТАЙЛАГНАСАН:

“ХОНГОРЫН ОРД” ХХК-ИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ: /

/(С.БОЛОР)

“ХОНГОРЫН ОРД” ХХК-ИЙН БО-НЫ МЭРГЭЖИЛТЭН: /

/А.ЭНХТУЯА)

АГУУЛГА

АГУУЛГА	0
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	2
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	3
НЭГ. ТУХАЙН ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА..	5
1.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл	8
1.2. Төслийн байршил.....	9
ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТАНИЛЦУУЛГА	11
ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	13
3.1. Болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ	13
3.2. Төслийн гол сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ	14
ДӨРӨВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	15
ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ	16
5.1. Амьтны аймагт учруулах сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт.....	16
5.2. Ургамлын аймагт учруулах сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт.....	18
5.3. Усан орчин.....	19
Усны чанар, нөөц, бохирдлын мониторинг.....	21
5.3.1. Судалгааны арга зүй.....	21
5.3.2. Усны чанарын мониторингийн үр дүн	21
5.4. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт.....	23
Хөрсний чанар, бохирдлын мониторинг	24
5.4.1. Лабораторийн задлан шинжилгээ.....	24
5.4.2. Хөрсний бохирдлын түвшин.....	24
5.5. Агаар орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний хэрэгжилт	25
Агаарын чанар, бохирдлын мониторинг	27
5.5.1. Агаарын судалгааны арга зүй.....	27
5.5.2. Агаар бохирдуулах бодисуудын тодорхойлолт	27
5.5.3. Агаарын чанарын төлөв байдал.....	30
5.5.4. Азотын давхар исэл /NO ₂ /-ийн агууламж	30
5.5.5. Хүхэрлэг хий /SO ₂ /-ын агууламж:.....	31

5.5.6. Том ширхэглэгт тоосонцор /PM10/-ын агууламж	31
ЗУРГАА. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ	33
ДОЛОО. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДАЛ, ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ	34
НАЙМ. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ.....	41
ЕС. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ.....	41
АРАВ. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ	42
АРВАН НЭГ. ХОГ ХАЯГДАЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ	44
АРВАН ХОЁР. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТ	49
АРВАН ГУРАВ. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ.....	51
АРВАН ДӨРӨВ. ОЛОН НИЙТЭД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ.....	59
АРВАН ТАВ. АЙМАГ, НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ШААРДЛАГААР БИЕЛҮҮЛСЭН АРА ХЭМЖЭЭ.....	61

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн газарзүйн солбицол.....	9
Хүснэгт 2. Болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ.....	13
Хүснэгт 3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт (амьтаны аймаг).....	16
Хүснэгт 4. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт (ургамлын аймаг	18
Хүснэгт 5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт /усны менежмент/	19
Хүснэгт 6. Усны шинжилгээний аргачлал.....	21
Хүснэгт 6. Гадаргын усны мониторингийн цэгүүдийн координат.....	21
Хүснэгт 7. Усны шинжилгээний дүн.....	22
Хүснэгт 8. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт /газрын менежмент/	23
Хүснэгт 9. Хөрсний үзүүлэлт /хүнд металл/.....	24
Хүснэгт 10. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт /агаарын менежмент/	25
Хүснэгт 11. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт.....	33

Хүснэгт 12. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт	34
Хүснэгт 13. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт	41
Хүснэгт 14. Түүх соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөөний хэрэгжилт	41
Хүснэгт 15. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт	42
Хүснэгт 16. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт	44
Хүснэгт 17. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилт	49
Хүснэгт 18. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт	51
Хүснэгт 19. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөний хэрэгжилт	59

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг №1. Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн тодорхойлолт (2020оны В-1 блок).....	5
Зураг №2. В-1 блокийн кариерийн зураг	6
Зураг №3. В-1 блокийн Техникийн нөхөн сэргээлтийн дунд үе	6
Зураг №4. В-1 блокийн Техникийн нөхөн сэргээлтийн эцсийн үе шат	7
Зураг №5. В-1 блокийн Техникийн нөхөн сэргээлт дуусаж, шимт хөрсөөр хучсан байдал.....	7
Зураг №6. Төсөл хэрэгжих газрын ерөнхий байршил.....	10
Зураг №7. ХАБЭА болон ББО-ны сэдэвт сургалтын үйл явц	17
Зураг №8. Зам талбайн усалгаа хийж буй байдал.....	29
Зураг №9. Унд ахуйн хаягдал усыг саарал ус болгож зам талбай, ногоон байгууламжинд ашиглаж буй байдал	20
Зураг №10. Усалгаа хийж буй байдал.....	31
Зураг №11. Усалгаа хийж буй байдал.....	26
Зураг №12. Агаар мандал дахь тоосонцорын харьцангуй агууламж.....	29
Зураг №13. Агаар дахь тоосонцорын ширхгийн хэмжээнээсээ хамааран хүний амьсгалын эрхтнүүдээр шүүгдэж хуримтлагдах хэмжээ	29
Зураг №14. Агаар дахь тоос хэмжигч багаж	360
Зураг №15. Азотын давхар исэлийн хэмжээ	31
Зураг №16. Хүхэрлэг хэмжээ.....	31
Зураг №17. Тоосонцорын хэмжээ.....	32
Зураг №18. Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай	35
Зураг №19. Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай.....	36
Зураг №20. Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн солбицол	37
Зураг №21. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн	38
Зураг №22. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн	38

Зураг №23. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн.....	39
Зураг №24. Модны суулгацын төлбөр шилжүллсэн баримт.....	40
Зураг №25. Ажилчдад хөдөлмөр хамгааллын сургалт орж буй байдал.....	44
Зураг №26. Бүх нийтийн цэвэрлэгээ.....	47
Зураг №27. Бүх нийтийн цэвэрлэгээ.....	47
Зураг №28. Бохирын цооног.....	48
Зураг №29. Энгийн хог хаягдал ангилан ялгах сав.....	48
Зураг №30. Хаягдал тос түр хадгалах сав.....	49
Зураг №31. Баян, манартын голын гүүрний ажил.....	53
Зураг №32. Баян, манартын голын гүүрний ажил.....	53
Зураг №33. Баян, манартын голын гүүрний ажил.....	54
Зураг №34. Ахмадын сувилалын засварын ажил.....	55
Зураг №35. Ахмалын сувилалын засварын ажил.....	56
Зураг №36. Ахмадын сувилалын засварын ажил.....	57
Зураг №37. Засварын ажил гүйцэтгэсэн тухай тодорхойлолт.....	58
Зураг №38. Сумын иргэдэд БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнаж байгаа.....	60

НЭГ. ТУХАЙН ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших Нарангийн алтны шороон орд нь 2022 онд хөрс хуулалтын ажил хийгдээгүй бөгөөд 2020 оны нөөцөлсөн В-1 блокийн үлдэгдэл 1.57 мян.м³ элсийг дахин угаан баяжуулж, 1.94 кг алт Монгол банкинд тушаасан.

2020 онд ашиглалтын үйл ажиллагааг В-1 нөөцийн блок бүтнээр эхний ашиглалтын блок үүсгэж эхлүүлсэн. Олборлолтын эхний шатанд 0.4-0.8м зузаан шимт хөрсийг хуулж 360м³ эзэлхүүнтэй шимт хөрсний гадаад овоолго үүсгэсэн. Үүний дараагаар, 5.2-12.4м зузаан цайвар шаргал өнгийн, ховроор хайрга агуулсан шаварлаг элс, элсэнцэрээс тогтсон хөрсний үеийг хуулж 17.0мян.м³ эзэлхүүнтэй дотоод овоолго байгуулсан. Энэ үеийн доороос илэрсэн дунджаар 2м зузаан бүхий шижирмэг алт агуулсан голын хайрга, хайрганцарын үеийг ул чулуулагын 0.5м уулын цултай нийлүүлэн 3636.48.м³ баяжмалын овоолго үүсгэн, 2.06 мян.м³ элсийг угаан баяжуулж 1.51 кг алтыг Эрдэнэсийн санд тушаасан. 2020 онд 1.57 мян.м³ баяжмалын овоолго үлдсэн В-1 блокийн техникийн нөхөн сэргээлтийг хийж шимт хөрсөөр хучин орон нутагт хүлээлгэж өгөөд 2020 оны уулын ажил дуусгавар болсон.

Зураг №2. В-1 блокийн карьерийн зураг

Зураг №3. В-1 блокийн Техникийн нөхөн сэргээлтийн дунд үе

Зураг №4. В-1 блокийн Техникийн нөхөн сэргээлтийн эцсийн үе шат

Зураг №5. В-1 блокийн Техникийн нөхөн сэргээлт дуусаж, шимт хөрсөөр хучсан байдал

1.1. ТӨСЛИЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ.

- Төслийн нэр:*
- “Нарангийн аманд байрлах алтны шороон ордыг ашиглах” төсөл
- Төсөл хэрэгжүүлэх аж ахуй нэгж, байгууллагын нар:*
- “Хонгорын орд” ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011107085
Регистрийн дугаар: 2577453
- Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:*
- УБ хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8-р хороо, 2-р давхар, Утас: 99093846
- Төсөл хэрэгжих үе шат:*
- MV-016981 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбайг 2 жилийн хугацаанд ашиглана.
- Төслийн зорилго, цар хүрээ:*
- Нарангийн алтны шороон ордын хайгуулын 76-77-р шугам, Жалга-II, Жалга-III нэртэй MV-016981 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбай бүхий АМХЭГ-ын кадастрын хэлтсээс 2001.04.18-нд 12.21 га талбайг “Хонгорын орд” ХХК-д олгосон байдаг бөгөөд сүүлд 2016 онд хэсэгчлэн буцаалт хийж 11.97 га талбайг хамрах болсон.
 - Тухайн ордын нөхцөлд тохирох ашиглалтын системийг сонгон хэрэгжүүлж, эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах, ажлын байр нэмэгдүүлэх, улс орон нутгийн төсөдв хувь нэмрээ оруулах.

1.2. ТӨСЛИЙН БАЙРШИЛ.

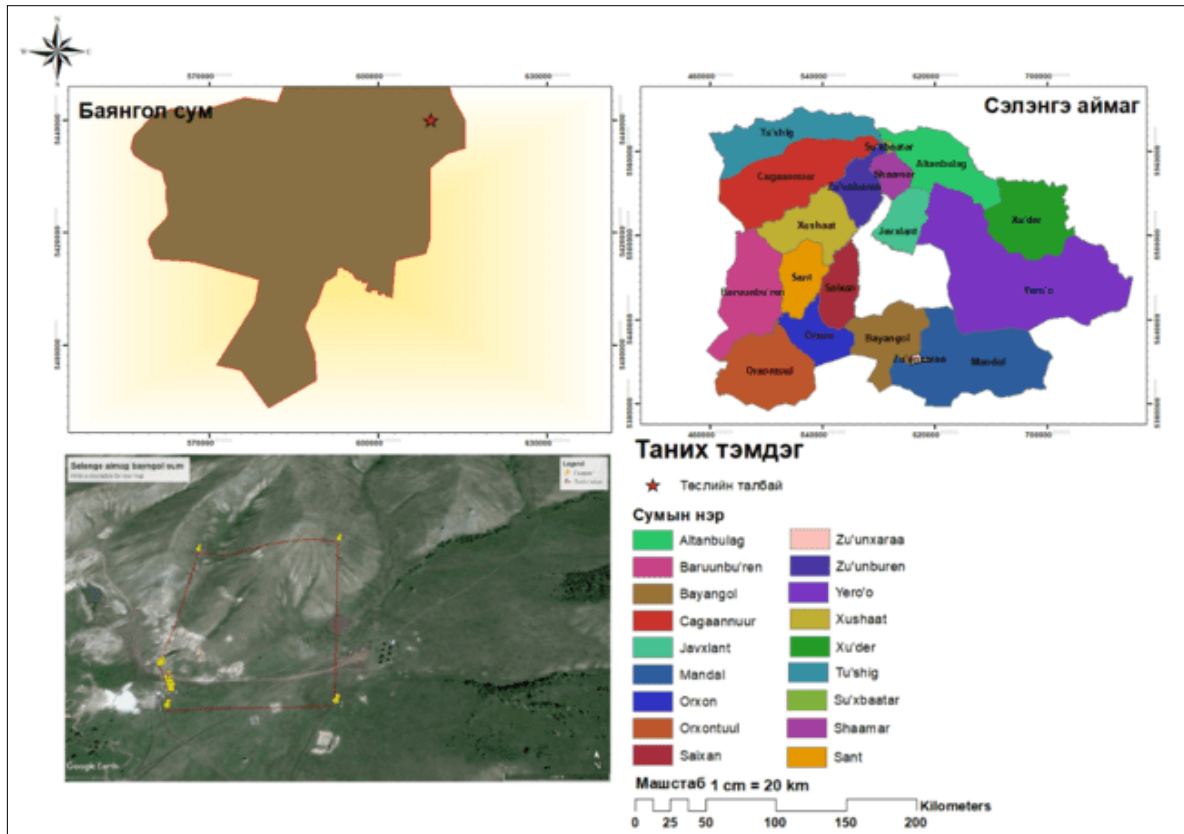
Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших MV-016981 ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий Нарангийн алтны шороон ордын талбай нь Улаанбаатар хотоос 200 км-т, Шарын гол нүүрсний уурхайгаас зүүн урагш 25 км-т, Баруунхараагаас 60км зайд, дэд бүтэц харьцангуй сайн хөгжсөн районд оршдог.

Талбайн хэмжээ: 11.97га

Талбайн байр зүйн зургийн нэрэлбэр: М-48-125, М-48-126

Хүснэгт №1. Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн газарзүйн солбицол

№	Газарзүйн солбицол						Тэгш өнцөгтийн солбицол	
	ӨРГӨРӨГ			УРТРАГ			Х	Ү
1.	49 ⁰	6'	14.93"	106 ⁰	29'	45.19"	5,384,174.67	619,978.94
2.	49 ⁰	6'	1.92"	106 ⁰	29'	45.19"	5,384,123.18	620,041.30
3.	49 ⁰	6'	1.92"	106 ⁰	29'	32.15"	5,384,072.14	620,052.83
4.	49 ⁰	6'	3.01"	106 ⁰	29'	32"	5,384,009.36	620,092.49
5.	49 ⁰	6'	3.06"	106 ⁰	29'	31.96"	5,383,960.35	620,155.41
6.	49 ⁰	6'	3.28"	106 ⁰	29'	31.79"	5,383,955.27	619,931.57
7.	49 ⁰	6'	3.33"	106 ⁰	29'	31.76"	5,384,079.21	619,659.10
8.	49 ⁰	6'	3.56"	106 ⁰	29'	31.58"	5,384,132.42	619,357.20
9.	49 ⁰	6'	3.58"	106 ⁰	29'	31.55"	5,384,162.16	619,361.28
10.	49 ⁰	6'	3.6"	106 ⁰	29'	31.54"	5,384,168.58	619,416.47
11.	49 ⁰	6'	3.83"	106 ⁰	29'	31.33"	5,384,151.65	619,535.86
12.	49 ⁰	6'	3.88"	106 ⁰	29'	31.29"	5,384,134.79	619,643.78
13.	49 ⁰	6'	4.97"	106 ⁰	29'	30.33"	5,384,134.76	619,700.53
14.	49 ⁰	6'	4.97"	106 ⁰	29'	30.18"	5,384,151.55	619,734.60
15.	49 ⁰	6'	14.93"	106 ⁰	29'	30.18"	5,384,185.89	619,751.49

Зураг № 6. Төсөл хэрэгжих газрын ерөнхий байршил

ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТАНИЛЦУУЛГА

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сум нь 1931 онд Богдхан уулын аймгийн Баатарвангийн хошууны Хөлий-Баян-Уул сумын суурин дээр Түнхийн аманд Хараа голын хөндийд байгуулагдан 1954 онд Мандах нэгдэл нэртэйгээр үйл ажиллагаа явуулж байгаад 1968 онд Баруунхараа САА болон өргөжин 1992 онд шинэ Үндсэн хуулиар Баянгол сум болон цэцэглэн хөгжиж байна. Тус сум нь 197.6 мянган га газар нутагтай, засаг захиргааны анхан шатны нэгж 3 багтай, 5479 хүн амтай, 1590 өрхтэй, төр төсвийн 9 байгууллагатай, 123.4 мянган толгой малтай. Хүн амын тоогоор Сэлэнгэ аймгийн 17 сумаас эхнээсээ 4-д, газар нутгийн хэмжээгээр 10-д ордог хүн амын нягтрал ихтэй 35,9 хүн/га ногддог сум юм.

Баянгол сум нь Гринвичийн Зүүн уртрагаас 106004,56, хойд өргөрөгийн 48054,52-д оршдог. Монгол орны Хангай Хэнтийн уулархаг их мужийн Хэнтий нурууны дэд мужийн Хэнтийн баруун захын бэсрэг уулсын тойрогт хамаарагдана. Сумын нутаг дэвсгэр нь уул, гүвээ толгод бүхий тал хээр буюу мал аж ахуй болон газар тариалан эрхлэхэд тохиромжтой.

Мал сүрэг

Сумын хэмжээгээр нийт цэвэр үүлдэр, эрлийз, нутгийн шилмэл омгийн 73883 толгой мал тоологдсон нь нийт малын 59,9 хувь байна. Сумын хэмжээнд 399 малчин өрх, 479 малтай өрх байгаа нь нийлээд сумын нийт өрхийн 55,2 хувийг эзэлж байна.

Мал, сүргийн бүтэцСумын хэмжээнд 123465 толгой малтайгаас адуу 6496 толгой, үхэр 13862 толгой хонь 63114 толгой, ямаа 39993 толгой байна.

Зам харилцаа

Сумын газар нутаг дээгүүр ОХУ-ыг Нийслэлтэй холбосон улсын чанартай 35.6 км авто зам дайран өнгөрдөг. Багууд хоорондоо шороон замаар холбогддог.

Усан хангамж

Сумын төвд цэвэр усны эх үүсвэрийн гүний худаг 2, 250 м³ багтаамжтай 1 усан сан, цагт 25 м³ хүчин чадалтай 1 насос станц, цэвэр усны 1.75 км урт шугам хоолой, 1,75 км дулааны шугам байгаа ба худгаас усан сангаар дамжуулан 2 насосоор татан шугам хоолойгоор шахаж ус түгээж байна. Төвлөрсөн ус хангамжийн системд 170 өрх, 18 аж ахуйн нэгж холбогдож цэвэр усаар хангагдаж байна.

Усан сан, Төвлөрсөн усан хангамж 250 м³ хүчин чадалтай 2012 онд Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар усан хангамжийг шинэчилсэн. Үүнд: даралтат цамхаг ашиглаж байсныг болиулж Инвектор төхөөрөмжит насос суурилуулан байнгын даралтаар сумын усан хангамжийг түгээх болсон.

Дулаан хангамж

Сумын төвд халаалтын төв 1, 1 мегаваттын 2 зуух, 54-ын 2 тогоо нийт 3 мегаваттын хүчин чадлаар ажиллаж байна. Сумын инженерийн шугам сүлжээ 1968 онд ашиглалтанд орсон цагаас хойш засвар үйлчилгээ хийгээгүй учраас шинэчлэх

шаардлагатай. Сумын орон сууцнууд нь хэрэглээний халуун усны шугамгүй байгаагаас сумын хэмжээнд дулаан хангамжийг өргөтгөх зайлшгүй шаардлага гарсаар байна. Уурын зуухны барилга хуучирч муудсан тул барилгад их засвар хийх шаардлагатай байна.

Боловсрол

Ерөнхий боловсролын 12 жилийн сургууль Хараа багт байршилтай 640 хүүхдийн хүчин чадалтай, одоогоор 869 хүүхэд суралцаж байна. 72 багш, ажиллагсадтай. 1968 онд ЗХУ-ын тусламжтайгаар 192 хүүхдийн суудалтай хичээлийн байр, 80 хүүхдийн дотуур байр, 120 хүүхдийн суудалтай цайны газар бүхий иж бүрэн барилга, тоног төхөөрөмжийг хүлээн авсан байна. 1987, 1992 онуудад сургуулийн барилгад 2 удаа өргөтгөл хийгдэж, 1991-1992 оны хичээлийн жилээс эхлэн 640 хүүхдийн суудалтай болон өргөжсөн.

Эрүүл мэнд

Суманд улсын төсвийн 12 ортой 1 эмнэлэг, 2 эмийн сан үйл ажиллагаа явуулж, 3 их эмч, 12 эмнэлгийн тусгай мэргэжилтнүүд ажиллаж байна. 2012 онд нийт 108 хүүхэд мэндэлж, 0-1 насны хүүхдийн эндэгдэл, эхийн эндэгдэл байхгүй байна. Нийт өвчлөлийг авч үзвэл халдварт бус өвчлөл 719, осол гэмтэл 115, халдварт өвчлөлийн 42 тохиолдол гарсан байна.

Соёл урлаг, спорт

Соёлын төвийн чулуун бетонон барилга нь соёлын үйл ажиллагаа тогтмол явуулж байна. Тус барилгад соёл урлагийн арга хэмжээ, олон төрлийн уралдаан тэмцээн, 3 төрлийн дугуйлан, номын сангийн үйлчилгээ, орон нутаг судлах танхим, зэрэг соёл урлагийн бүх үйл ажиллагаа явагддаг. Жилдээ 12000 гаруй хүнд соёл урлагийн үйлчилгээг хүргэж байна. Спорт цогцолбор нь 1988 ашиглалтанд орсон. 3 орон тоотой, 9 төрлийн спортын секц дугуйлангууд хичээллэдэг. 2012 онд бялдаржуулах клуб нээгдэн аж ахуйн нэгж байгууллага, иргэд, суралцагчид, оюутнуудад хуваарийн дагуу үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Жилдээ 9000 гаруй хүнд үйлчлэн спортын 25-30 төрлийн уралдаан тэмцээнүүдийг зохион байгуулдаг.

Тус сум Ахуйн үйлчилгээний нэгдсэн төв байхгүй, худалдаа үйлчилгээний 45 цэг, үсчин гоо сайхны 2, гутал засварын 1, оёдлын 2, нийтийн халуун усны 3 цэг салангид үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг төслийн 2022 оны ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг үндэслэн боловсруулав.

3.1. Болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Тухайн төслийн болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээг хийхдээ “Магадлан жагсаах буюу хяналтын хуудасны арга” (Checklist)-ыг хэрэглэв. Энэ арга нь байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн төрлийг жагсаан тэдгээрийг төсөлтэй холбоотойгоор харьцуулан тодорхойлсон хүснэгт бүрдүүлэх арга юм.

Болзошгүй нөлөөлөлд хамрагдах байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт, байгалийн нөөц ашиглалт, байгаль орчны өөрчлөлт, нийгэм-эдийн засаг, бусад гэсэн 5-н үндсэн бүлэгт багцлан хувааж, магадлан жагсаах аргаар судлав. Нөлөөллийг “сөрөг”=(-), “эерэг”=(+), “нөлөөлөлгүй”=(0) гэсэн 3-н бүлэглэлээр үнэлж, эрчимжилтийг: “бага”, “дунд”, “хүчтэй” гэсэн 3-н зэргээр тогтоож, хэлбэр, хугацаа, чиглэлээр нь үнэлсэн.

Хүснэгт 2. Болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Байгаль орчны үзүүлэлт	Хэлбэр			Хугацаа			Нөлөө		Эрчим		
	Шууд	Шууд бус	Өөрөө зохицуулагда	Богино	Дунд	Урт	Буцах	Буцалтгүй	Бага	Дунд	Хүчтэй
Байгалийн экосистемийн өөрчлөлт											
Газрын доорх усны урсац, горим, чанар өөрчлөгдөх	-					-		-			-
Уурхайн ухаш, хөрсний овоолго, зам болон бусад барилга байгууламжаас ургамлын бүлгэмдэл, бүтцэд өөрчлөлт орох, талхлагдах	-					-		-			-
Уурхайн олборлолтын үйл ажиллагаанаас /хөрс хуулалт, олборлолт, овоолго, зам, барилга байгууламж/ хөрсөн бүрхэвч элэгдэх, эвдрэлд орох, дарагдах	-					-		-			-
Хөрс хуулалт, хүдэр олборлолтоос геологийн тогтоц өөрчлөгдөх	-					-		-			-
Хүн, машин техникийн хөдөлгөөн, газар шорооны ажилтай холбоотойгоор ойр орчимд нутагладаг ан амьтдын амьдрах орон зай өөрчлөгдөх	-				-			-			-
Бичил уур амьсгал өөрчлөгдөх		-		-				-		-	
Байгалийн нөөц ашиглалт											
Газрын нөөц баялаг	-				-			-			-
Газрын доорх усны нөөц	-				-					-	
Бэлчээрийн нөөц	-				-			-			-
Эрдэс түүхий эдийн нөөц	-				-			-	-		

Эрчим хүчний нөөц			-	-				-		
Байгаль орчны чанарын өөрчлөлт										
Газрын доорх ус бохирдох		-		-			-			-
Гадаргы усны бохирдол	Төслийн гадаргын урсацтай гол байхгүй.									
Агаар бохирдох	-			-			-		-	
Хөрс бохирдох	-			-			-			-
Байгалийн өнгө төрх, түүх соёлын дурсгалт зүйлс										
Байгалийн үзэсгэлэнт төрх өөрчлөгдөх	-			-					-	
Ландшафтын хэлбэр өөрчлөгдөх	-			-					-	
Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх		-		-				-	-	
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх	-			-				-	-	
Археологи, палентологийн олдворт нөлөөлөх	-			-				-	-	
Эдийн засаг, нийгмийн асуудал										
Татварын орлого нэмэгдэх	+			+						+
Орон нутгийн орлого нэмэгдэх	+			+						+
Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг үзүүлэх	+			+						+
Ажлын байр нэмэгдэх	+			+						+
Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх	-	-		-						-
Нийт	20	5	1	3	17	4	4	8	3	8

Тайлбар: Сөрөг нөлөөлөл. Хүчтэй /-/ , Дунд /-/ , Бага /-/ , Нөлөөлөл байхгүй /0/, Эерэг нөлөөлөл /+/ гэсэн тэмдэглэлээр үзүүлэв.

Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх шууд нөлөөлөл 20, шууд бус нөлөөлөл 4 байна. Нийт нөлөөллийн 7 нь бага эрчимтэй, 5 дунд эрчимтэй, 8 хүчтэй нөлөөлөлд хамрагдаж байна. Нийт нөлөөллийн 80.8% нь сөрөг, 19.2% нь эерэг нөлөөлөл байна. Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх нийт нөлөөлөл нь шууд, дунд хугацааны, дунд зэргийн нөлөөлөл байна.

3.2. Төслийн гол сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Болзошгүй нөлөөллийн үр дүнгээр Нарангийн аманд байрлах алтны шороон ордын үйл ажиллагаа болон төслийн бүтээн байгуулалт, олборлолтын үед агаар, хөрс, ургамал, газрын доорх ус, амьтан зэрэгт сөрөг нөлөөтэй байна.

ДӨРӨВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, БОННҮнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрх зүйн баримт бичиг юм.

Мөн төлөөлөгчид байгаль орчныг хамгаалах талаар авах удирдлага, зохион байгуулалтын болон сөрөг нөлөөллийг бууруулах арилгах талаар авах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах цаг хугацаа, хөрөнгө зардлыг бодитой тусгасан байх шаардлагатай.

Төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг тухайн төслийг хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага нь үйл ажиллагааныхаа зардалд багтаан төлөвлөж зарцуулах.

Иймд “ХОНГОРЫН ОРД” ХХК нь байгаль орчинд ээлтэй үйл ажилагаа явуулах зорилгын хүрээнд 2022 оны БОМТөлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжилтийг ханган ажиллах зорилготой.

ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

5.1. Амьтны аймагт учруулах сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

Хүснэгт 3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт /амьтны аймаг/

№	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Ховор болон нэн ховор амьтад, тэдгээрийн нүүдэл хөдөлгөөний талаар, жолооч нарт төслийн талбайн дотор болон гадна анхаарал болгоомжтой зорчих талаар сургалт явуулах	“Хонгорын Орд” ХХК-ийн үндсэн болон гэрээт компанийн ажилчид	Дотоод төлөвлөлтөөр	Төслийн нийт ажилчдад байгаль орчин болоод ХАБЭА-н сургалтаар дамжуулан БО-той холбоотой бүхий л мэдээллийг тогтмол өгч ажилласан.
2	Төслийн үйл ажиллагааны талбай, дэд бүтцийн шугам дагуу үхсэн амьтны сэг зэмийг зайлуулах, булж устгах	Уурхайн талбай, дэд бүтцийн шугам дагуу	Дотоод төлөвлөлтөөр	Төслийн талбай орчим зэрлэг амьтан, мал зүй бусаар хорогдсон тохиолд аливаа халдварт өвчний тархалтаар сэргийлж шатаах, булж зайлуулах зэрэг арга хэмжээг зохион байгуулах төлөвлөгөөтэй ажилласан боловч 2022 онд дээрх тохиолдол гараагүй байна.
3	Цаг хүндэрсэн нөхцөлд зэрлэг амьтанд өвс, хужир тавьж өгөх биотехникийн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх	Ойр орших ТХГ болон орон нутагтай тохиролцох	500.0	2022.12.25-нд 20 боодол өвсийг тарааж тавьсан. (Зураг №6)

Зураг №6. 80 боодол өвс тарааж тавьсан

Зураг №7. ХАБЭА болон БО-ны сэдэвт сургалтын үйл явц

5.2. Ургамлын аймагт учруулах сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

Хүснэгт 4. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт /ургамлын аймаг/

№	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Газар ашиглалтын урьдчилсан төлөвлөлт болон ГХЗ хүссэн талбайн ургамалжилтын судалгааны үндсэн дээр ургамалжилтын мэдээллийг ГМС-д бүртгэн, уурхайн лицензийн талбай дахь ургамлын тархалтын зураглалыг хийх	Төслийн үйл ажиллагааны талбайн хэмжээнд	Дотоод төлөвлөлтөөр	Уурхайн карьер тэлэх, шинээр газар хөндөх тохиолдолд шимт хөрсийг стандартын дагуу хуулж, тухайн газарт ургамалжилтын судалгаа хийх ажлыг зохион байгуулдаг. 2022 онд шинээр карьер нээгээгүй болно.

5.3. Усан орчин

Хүснэгт 5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт /усны менежмент/

№	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Төслийн нийт усны хэрэгцээг багасгах, эргүүлэн ашиглах усны хэмжээг зорилтод төвшинд байлгах, нэмэлт боломжуудыг судлах, усны зохистой ашиглалтын талаар сургалт явуулах.	Үндсэн болон гэрээт компанийн ажилчид, болон зочид	Дотоод төлөвлөлтөөр	Унд ахуйн хэрэглээнээс гарсан саарал усыг зам талбай, ногоон байгууламжийн усалгаанд эргүүлэн ашиглаж төслийн нийт усны хэрэглээг багасгаж ажилласан. /зураг №8, 9/
2	Ундны усыг тогтмол хугацаанд шинжлүүлж байна.	Уурхайн талбай	500.0	2022 онд төслийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор 10 дугаар сард унд ахуйн худгаас усны дээж авч “Инженер Геодези” ХХК-ийн итгэмжлэгдсэн лабораторит шинжлүүлсэн. Усны дээжний үр дүнг тайлангийн ОХШХ -ийн усны хэсэгт дэлгэрэнгүй оруулсан бөгөөд тайлангийн хавсралт хэсэгт дээжний хариуг хавсаргав.

Зураг №8. Зам талбайн усалгаа хийж буй байдал

Зураг №9. Унд ахуйн хаягдал усыг саарал ус болгож зам талбай, ногоон байгууламжид ашиглаж буй байдал

Усны чанар, нөөц, бохирдлын мониторинг

5.3.1. Судалгааны арга зүй

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутаг дэвсгэрт орших “Хонгорын Орд” ХХК-ийн Нарангийн аманд байрлах алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төслийн талбайн ойролцоох булгийн усны чанарыг тодорхойлох зорилгоор дээжлэлт хийж усны химийн ерөнхий үзүүлэлтүүдийг ШУА, Газарзүй Геоэкологийн хүрээлэнгийн усны шинжилгээний лабораторит шинжлүүлсэн болно. Усны шинжилгээний лаборатори нь биоген элементүүд болох аммони (NH₄), нитрит (NO₂), нитрат (NO₃), исэлдэх чанар (ПИЧ), гол ионууд болох сульфат (SO₄), төмөр (Fe), ерөнхий хатуулаг, кальци (Ca²⁺), магни (Mg²⁺) зэргийн агууламжийг тодорхойлдог ба усны шинжилгээ хийсэн аргачлалыг дараах хүснэгтээр харуулав.

Хүснэгт 6. Усны шинжилгээний аргачлал

№	Шинжилсэн үзүүлэлтүүд	Шинжилгээний аргачлал
1	Ерөнхий хатуулаг	Комплексометрийн арга
2	Хлорид	Арганометрийн арга
3	Кальци	Комплексометрийн арга
4	Магни	Тооцооны арга
5	Сульфат	Турбидиметрийн арга
6	Төмөр	Колориметрийн арга
7	Аммони, нитрат, нитрит	Харааны колометрийн арга

Гадаргын усны шинжилгээний үр дүнг MNS 4586:1998 “Усан орчны чанарын үзүүлэлт, ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулж дүгнэлт гаргалаа.

Тус судалгааны ажлын гадаргын усны цэгээс 1.5 литрийн багтаамжтай полиэтилен саванд усны дээжлэлт хийсэн. Дээж авахдаа саваа тухайн усаар зайлж дээжний савыг дээжээр бүрэн дүүргэж дээр нь агаар байх зайгүйгээр тагласан. Энэ нь тээвэрлэлтийн явцад сэгсрэгдэх, хийнүүдийн хоорондох харилцан үйлчлэлийг хязгаарлана. Тээвэрлэлтийн үед дээжийг харанхуй, сэрүүн газар хадгалсан болно.

Усны дээж авсан цэгийн байршлын координатыг дараах хүснэгтээр харуулав.

Хүснэгт 6. Гадаргын усны мониторингийн цэгүүдийн координат

№	Дээжний төрөл, нэр	Солбицол	
		Уртраг	Өргөрөг
2022 оны 09 дүгээр сард авсан дээж			
1	Гүний худаг	49 ⁰ 06.028 ^{II}	106 ⁰ 29.53 ^{II}

5.3.2. Усны чанарын мониторингийн үр дүн

Байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлын хүрээнд Ханлаб ХХК-ний орчны шинжилгээний лабораторийн шинжилгээний дүнд анализ хийв.

Хүснэгт 7. Усны шинжилгээний дүн

Д/д	1	2	3
Лаб #			

Дээж #	Худаг	Гол	Шүүрлийн ус	Зөвшөөрөгдөх хэмжээ MNS 0900 : 2018	
Элемент нэгж	Мг/л	Мг-экв/л	Экв %		
1	K+	13.7	5.2	13.3	-
2	Na+	13.7	5.2	13.3	200
3	NH4+	0.0	0.0	0.0	
4	Ca2+	43.1	27.9	32.9	100
5	Mg2+	12.4	9.4	7.1	30
6	Нийлбэр катион	69.2	42.5	53.2	
7	Cl	5.7	2.8	2.8	350
8	SO4	18	14.0	20.0	500
9	NO2	0.0	0.0	0.0	1
10	NO3	8.0	1.0	0.0	50
11	CO32-	0.0	0.0	0.0	-
12	HCO3	189.1	122.0	140.3	-
13	Нийлбэр анион	220.0	139.8	163.2	
14	Нийлбэр ион	195.4	121.3	146.2	
15	Анион катионы нийлбэр	290.0	182.3	216.4	
16	pH	6.54	6.97	6.51	6.5-8.5
17	H2S				-
18	Хуурай үлдэгдэл				1000
19	Хуурай үлдэгдэл тооцоо				
20	Исэлдүүлэх чадвар	0.96	4.16	0.96	
21	Хатуулаг	3.17	2.16	2.22	7

Дүгнэлт :

Голын ус: Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 2-р төрлийн, чанарын хувьд нэн цэнгэг, зөөлөн ус байна. Шинжилсэн химийн үзүүлэлтүүд нь “Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага MNS4585:1998” стандартын шаардлага хангаж байгаа боловч “ГУЦЗАН”-тай харьцуулахад умбуур бодисын хэмжээгээр “Бохирдолтой” ангилалд хамаарч байна.

Худаг: Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 2-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэг, зөөлөн ус байна. Шинжилсэн химийн үзүүлэлтүүд нь “Ундны ус, Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900 : 2018 стандартын шаардлага хангаж байна.

Шүүрлийн ус: Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэг, зөөлөн ус байна.

5.4. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

Хүснэгт 8. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт (газрын менежмент)

№	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Хөндөгдсөн талбайн бүртгэлийг Газарзүйн мэдээллийн систем (ГМС) дээр хөтлөх, тайлагнах	Төслийн үйл ажиллагааны хэмжээнд	Дотоод төлөвлөлтөөр	2022 онд уурхайн карьерт нэмэлт тэлэлт хийгдээгүй байна.
2	Аливаа газар хөндөх үйл ажиллагааны өмнө шимт хөрсийг тогтоосон гүнд хүртэл хуулж зөв хадгалах бүртгэл хөтлөх хаягжуулах	Төслийн үйл ажиллагааны талбайн хэмжээнд	Дотоод төлөвлөлтөөр	2022 онд уурхайн карьерт нэмэлт тэлэлт хийгдээгүй байна.
3	Шимт хөрсийг алдагдахаас хамгаалж хадгалах талбайг зөв тодорхойлох, овоолгыг зөв үүсгэхэд хяналт тавих	Төслийн үйл ажиллагааны талбайн хэмжээнд	Жилийн турш	2022 онд уурхайн карьерт нэмэлт тэлэлт хийгдээгүй байна.

Хөрсний чанар, бохирдлын мониторинг

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутаг дэвсгэрт орших Нарангийн алтны шороон ордыг ил аргаар олборлох төслийн БОМТ-ний ОХШХ-ийн хэрэгжилтийн хүрээнд хөрсний хээрийн буюу талбайн судалгааг 2022 оны 10 дүгээр сард хийж гүйцэтгэсэн. Талбайн судалгааны явцад 10 дүгээр сард 2 цэгээс хүнд металлын дээж авсан. Дээжийг авахдаа “Шинжилгээний дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд MNS 3298:1990” стандартыг баримталсан.

5.4.1. Лабораторийн задлан шинжилгээ.

Хөрсний дээжнүүдэд хөрсний хүнд металлын хэмжээг лабораторид тодорхойллоо. Үүнд:

5.4.2. Хөрсний бохирдлын түвшин.

Хүснэгт 9. Хөрсний үзүүлэлт (хүнд металл)

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	Хүнд металл мг/кг					
				Ni /никель /	Cd /кадми /	Pb /хар тугалга /	Cu /зэс/	Zn /цайр/	Cr /хром/
1	22/6567	Кемп	-	21.8	ND	8.82	8.39	81.6	ND
2	22/6568	Колонк	-	30.2	ND	15.1	30.8	99.1	10.4
3	22/6569	Авто зогсоол	-	19.2	ND	17.6	25.3	74.5	6.24
4	22/6570	Авто засвар	-	22.7	ND	25.5	32.7	101.4	13.2
Хүлцэх агууламж /MNS 5850 : 2019/				150.0	3.0	100.0	100.0	300.0	150.0
Хортой агууламж /MNS 5850 : 2019/				1000.0	10.0	500.0	500.0	600.0	400.0
Аюултай агууламж /MNS 5850 : 2019/				1800.0	20.0	1200.0	1000.0	1000.0	1500.0
Элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандарт				/MNS 5850 : 2019/					

Никель (Ni) нь шинжилгээ хийгдсэн дээжинд 23.4 мг/кг агууламжтай байсан нь стандартад заагдсан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (150 мг/кг)- нээс бага байна.

Хар тугалга (Pb)-ын агууламжийн хувьд тухайн дээжинд 16.7 мг/кг агууламжтай байсан нь стандартад заагдсан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (100мг/кг)-нээс бага байна.

Цайр (Zn)-ын агууламжийн хувьд тухайн дээжинд 89.15 мг/кг агууламжтай байсан нь стандартад заагдсан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (300мг/кг)-нээс бага байна.

5.5. Агаар орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний хэрэгжилт
Хүснэгт 10. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт (агаарын менежмент)

#	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Уур амьсгалд нөлөөлөлх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр – Эрчим хүчийг хэмнэж үр ашигтай зарцуулах	Төслийн талбайд	Дотоод төлөвлөлтөөр	Уурхайн гэрэлтүүлгийг лед гэрлээр шийдсэн
2	Замын тоосжилтыг бууруулах зорилгоор усалгаа хийх боломжтой дулааны улиралд усалгааг байнга хийх	Уурхайн дотоод зам талбайн усалгаа	Дотоод төлөвлөлтөөр	Усалгааг хуваарийн дагуу тоосжилтийг дарах зорилгоор тогтмол хийж ажиллаж байна.
3	Замаас үүсэх тоосжилтыг бууруулах – хурдны хязгаарыг дагаж мөрдүүлэх (Хурдны хязгаарын тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулах)	Уурхайн талбайн дотоод болон талбайн гадна ашиглагдаж буй замууд	Дотоод төлөвлөлтөөр	Уурхайн талбайн дотоод болон талбайн гадна ашиглагдаж буй замуудад 20 ширхэг тэмдэг тэмдэглэгээг байрлуулсан
4	Жил бүрийн орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу агаар, орчин дахь тоосны хэмжээг тодорхойлж байх	Төслийн талбайд	Орчны хяналт шинжэлгээний хөтөлбөрт зардал тусгагдсан	2022оны 9 сард тоосны хэмжилтийг Үйлдвэрийн салхин дээр болон доор орчимд хийлгэсэн.

Зураг №10. Усалгаа хийж буй байдал

Зураг №11. Усалгаа хийж буй байдал

Агаарын чанар, бохирдлын мониторинг

Сүүлийн жилүүдэд Монгол оронд өсөн нэмэгдэж буй уул уурхайн үйл ажиллагаа нь их хэмжээний тоосжилт үүсэхэд хүргэж байна. Уурхайн үйл ажиллагаанаас үүсэх гол агаар бохирдуулагчид нь тоос тоосонцор, метан, хүхэрлэг хий, азотын ислүүд бөгөөд ил уурхайн хувьд уурхайн машин механизмуудын хөдөлгөөн, хүдрийг ачих, буулгах, тээвэрлэлт, ялгах зэргээс дээрх бохирдуулагчид үүсэж байдаг. Мөн түүнчлэн уурхайн машин механизмын хөдөлгүүр, бүтээгдэхүүн, хаягдал чулуулгийн ачиж буулгах үйл ажиллагаа, цахилгааны генераторууд, уурхайн тэсэлгээ зэргээс дуу шуугиан, чичиргээ үүсэж байдаг.

5.5.1. Агаарын судалгааны арга зүй

Хонгорын Орд ХХК-ийн талбайд агаарын чанарын хэмжилтийг гүйцэтгэхдээ тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан цэгүүдийг сонгож авсан ба уурхайн бүсэд үүсэж болзошгүй түгээмэл агаар бохирдуулагчдыг сонгон тодорхойлсон. Монгол улсын “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2016” стандартыг мөрдлөг болгон ажилласан. Шинжилгээний болон хэмжлийн арга аргачлалын үндсийг товч авч үзье.

Хүхэрлэг хий. Төслийн талбай орчмын агаараас 2 л/мин хурдтайгаар 20 минутын турш тетрахлормеркурат натрийн уусмал (ТХМ)-аар норгосон шингээгч гуурсанд соруулахад шингээгч гуурсны шилэн бөмбөлөгийн давхаргаанд шингэсэн хүхэрлэг хийг лабораторийн нөхцөлд уусмалд шилжүүлж тэр уусмал дээрээ формальдегид, парарозанадины уусмал нэмэхэд үүссэн нэгдлийн өнгөний эрчимшлийг спектрофотометрээр хэмжин хүхэрлэг хийн хэмжээг тодорхойлно.

Азотын давхар исэл. Агаараас азотын давхар ислийг үл хатах мышьяклаг хүчлийн натрийн давс агуулсан кали иодын уусмалаар норгосон шингээгч гуурсаар 0.25 л/мин-ын хурдтайгаар 20 минутын турш соруулан авахад шингээгч гуурсны шилэн бөмбөлөгийн давхаргаанд шингээж лабораторийн нөхцөлд уусмалд шилжүүлж үүссэн нитрит ион сульфанадины хүчилтэй харилцан үйлчилж диазонэгдлийг үүсгэх бөгөөд тэр нь α -нафтиламинтай урвалд орж азобудагч бодисыг уусмалын өнгөний эрчимшлээр азотын давхар ислийн хэмжээг тодорхойлдог.

Тоос. Агаар дахь тоосны агууламжийг DustTrak 8530 гэх зөөврийн автомат багажаар тодорхойлсон бөгөөд энэ багаж нь агаар дахь нийт тоос, PM10, хэмжээтэй тоосыг хугацааны өргөн завсарт хэмжиж, хэмжилтийн хугацаанд тоосны агууламжийн хамгийн их, хамгийн бага, дундаж утгыг хэмжих боломжтой.

5.5.2. Агаар бохирдуулах бодисуудын тодорхойлолт

Хүхэрлэг хий SO₂ - Өнгөгүй, хурц үнэр, амттай, урвалд идэвхтэй ордог хий. Нүүрс, газрын тос зэрэг хүхэр агуулсан бүх төрлийн түлшний шаталт, металл боловсруулах үйл ажиллагааны дүнд үүсдэг. Орчны агаар дахь хүхэрлэг хийн агууламж нэмэгдэх нь олон талын сөрөг нөлөөлөлтэй ба өндөр агууламжтай үед гуурсан хоолойн

багтраа өвчтэй хүмүүс гадаа биеийн хүчний ажил хийж байгаа үед хүхрийн давхар исэлд их өртөмтгий байдаг. Гол нөлөө нь амьсгалын замыг нарийсгадаг бөгөөд шуухитнах, амьсгаа давчдах зэрэг шинж тэмдгүүд илэрдэг. Хүхрийн давхар исэл нь амьсгал цочроосноос найтаах, ханиах зэрэг физиологийн хариу үйлдэл үзүүлэх бөгөөд сөрөг нөлөө зогсоход уушгины үйл ажиллагаа цагийн дотор хэвийн байдалд ордог. Хүхрийн давхар ислийн архаг нөлөө нь амьсгалын замын өвчний тохиолдлыг ихэсгэх, уушгины хамгаалах механизмыг бууруулах, зүрх судасны архаг өвчнийг сэдрээдэг. Зүрх судасны өвчтэй болон уушгины архаг өвчтэй хүмүүс, түүнчлэн хүүхдүүд, өндөр настнууд архаг нөлөөнд өртөмтгий байдаг. Мөн хүчиллэг тунадас (H_2SO_4) үүсгэх зэргээр хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчин, дэд бүтэц зэрэг бүхий л салбарт сөргөөр нөлөөлдөг.

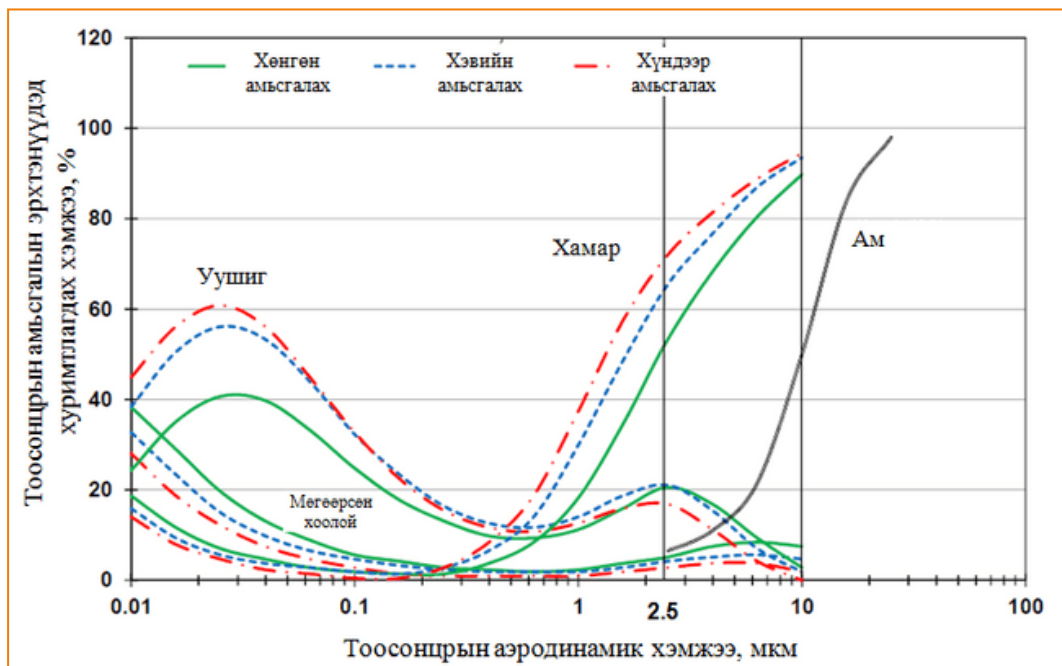
Азотын давхар исэл NO_2 –Азотын давхар исэл нь азот агуулсан түлшний шаталт болон өндөр температурт шаталтын бүтээгдэхүүн бөгөөд ихэвчлэн шаталтын үеийн дулаан шингээх урвалын үр дүнд үүсдэг өнгөгүй, үнэргүй хий бөгөөд агаар мандалд бор шаргал өнгөтэй болдог. Азотын давхар исэл нь уушгины эдийг цочроох ба амьсгалын замын халдварт өртөмтгий байдлыг нэмэгдүүлдэг. Азотын давхар исэл нь амьсгалын замын өвчний тохиолдлыг ихэсгэх, гуурсан хоолойн багтраа болон үрэвсэлтэй хүний мэдрэгшлийг нэмэгдүүлэх, уушгины хамгаалах механизмыг бууруулах, зүрх судасны архаг өвчнийг сэдрээх нөлөөтэй. Зүрх судасны, уушгины архаг өвчтэй хүмүүс, түүнчлэн хүүхдүүд, өндөр настнууд архаг нөлөөнд өртөмтгий байдаг.

Тоосонцор ($PM_{1.0}$, $PM_{2.5}$, $PM_{4.0}$, PM_{10} , нийт тоос TSP). Агаарын чанарын судалгаанд тоос тоосонцор гэдэг нь маш өргөн хүрээг хамарсан ойлголт бөгөөд үүсэж буй эх үүсвэр, агаар мандал дахь физик химийн урвалаас хамаараад маш жижиг буюу нано хэмжээнээс эхлээд хэдэн арван микрон хүртэлх ширхэглэгийн хэмжээтэйгээр илэрдэг.

Байгалийн эрдэс минералууд болон биологийн гаралтай тоос тоосонцор харьцангуй том ширхэглэгийн хэмжээтэйгээр агаар мандалд илэрдэг бол бүх төрлийн түлшний шаталтаас үүдэлтэй тоосонцор нь хэмжээний хувьд маш жижиг байхаас гадна хортой химийн элементүүдийг агуулж байдаг. 10 микроноос том ширхэгтэй тоос тоосонцор нь хамар ам, мөгөөрсөн хоолойд баригдаж гадагшилдаг бол 10 микроноос бага диаметртэй тоос/ PM_{10} /-ны ширхгүүд нь эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлдэг. Тухайлбал, 2.5-10 микрон диаметр бүхий тоосны ширхгүүд нь уушгины мөгөөрсөн хоолой болон хялгасан судлуудад хуримтлагдах, харин 2.5 микроноос бага диаметртэй ширхгүүд нь уушгины цулцангуудад шигдэх аюултай байдаг.

Зураг №12. Агаар мандал дахь тоосонцруудын харьцангуй агууламж

Зураг №13. Агаар дахь тоосонцорын ширхгийн хэмжээнээсээ хамааран хүний амьсгалын эрхтнүүдээр шүүгдэж хуримтлагдах хэмжээ

Тоосонцор хэмжигч багаж: Судалгаанд ашиглагдсан тоос хэмжигч багажууд нь АНУ-ын TS’ корпорацийн бүтээгдэхүүн бөгөөд DustTruck 8530 загварын хувьд агаар дахь тоос тоосонцрыг ширхэглэгийн хэмжээнээс нь хамааруулан сонгомол хэлбэрээр тодорхойлдог бол DustTrak 8530 загвар янз бүрийн ширхэглэгийн хэмжээтэй тоос тоосонцрын масс агууламжийг нэгэн зэрэг тодорхойлдог.

Зураг №14. Агаар дахь тоос хэмжигч багаж

Уг багажийн ажиллах зарчим нь агаарын сорьцыг сорох төхөөрөмжийн тусламжтайгаар соруулан оптик системээр нэвтрүүлэхэд лазер гэрлийн сарнил тухайн агшинд оптик систем дундуур өнгөрч буй агаар дахь тоосны агууламжтай шууд хамааралтай байдагт үндэслэдэг. Харин сарнисан гэрлийн эрчимшил нь тоос тоосонцрын ширхэглэгийн тухай мэдээллийг өгдөг.

Хий төлөвт бохирдуулагчдын сорьц авах, хэмжилт хийх багаж төхөөрөмжүүд:

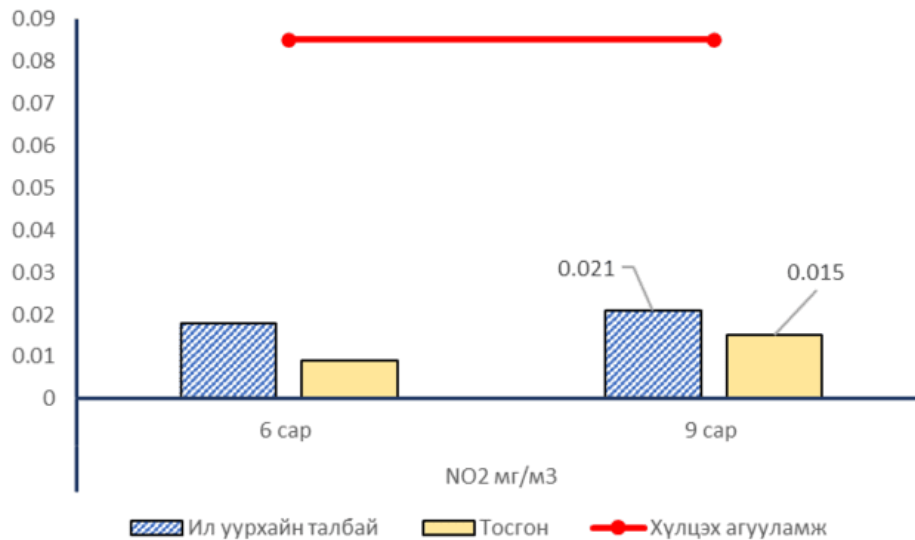
Орчны агаар дахь хүхэрлэг хий, азотын давхар ислийн агууламжийг харгалзан MNS 17.2.5.11, MNS 17.2.5.12 аргачлалуудаар тодорхойлсон бөгөөд агаараас хийн сорьц авахад АНУ-н SKC компанийн A'rCheck 2000 багаж, лабораторийн химийн шинжилгээнд гэрэл зүйн нягтыг хэмжихэд АНУ-н Thermo F'sher компанийн Genesys 20 спектрофотометрийг тус тус ашигласан.

5.5.3. Агаарын чанарын төлөв байдал.

Агаарын хяналт шинжилгээний ажлын хүрээнд эх үүсвэрүүдийг нарийвчлан тогтоож, төслийн үйл ажиллагаа тогтмол явагддаг газруудад 5 мониторингийн цэгт азотын давхар исэл, хүхэрлэг хий, том ширхэглэгт тоосонцор гэсэн үзүүлэлтүүдээр 2022 оны 9 дүгээр сарын 10-нд хийж гүйцэтгэсэн байна. Нарийн ширхэглэгт тоосонцрын агууламжийг тогтооход Dusttrak Pro 8530, түгээмэл бохирдуулагч бодисуудын судалгаанд агаар сорох насос, агаарын даралт чийг, температур хэмжигч гар багаж зэрэг багаж төхөөрөмжүүдийг ашигласан байна.

5.5.4. Азотын давхар исэл /NO₂/-ийн агууламж

Төслийн талбай дах азотын давхар ислийг үүсгэдэг гол эх үүсвэрүүдэд төслийн талбайн орчинд тээвэрлэлтэнд ашиглагдаж байгаа автомашинууд хамаарна.

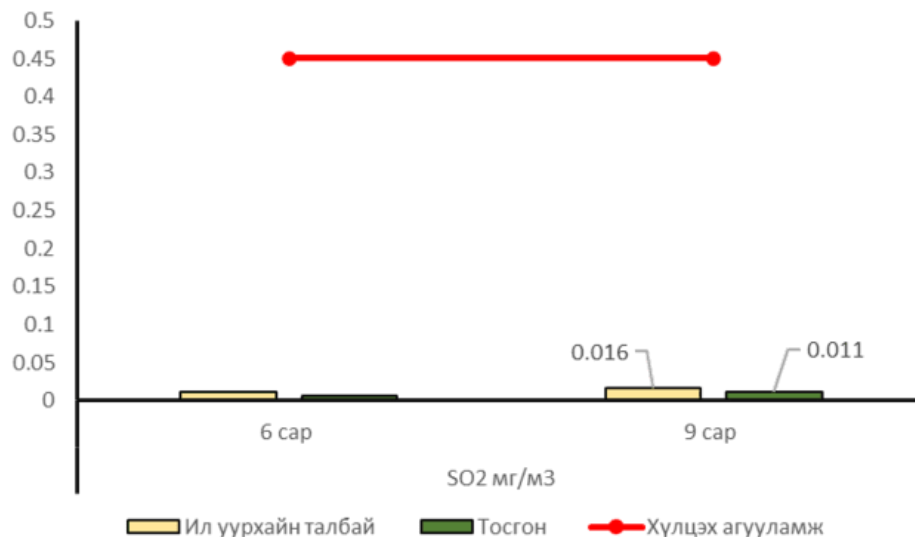

Зураг №15. Азотын давхар исэлийн хэмжээ

Шинжилгээний дүнгээс харахад агаар дахь азотын давхар исэлийн хэмжээ стандартаас давсан үзүүлэлтгүй хэдий ч өнгөрсөн зургаан сарын үр дүнтэй харьцуулахад бага зэрэг өссөн үзүүлэлттэй байна.

5.5.5. Хүхэрлэг хий /SO₂/-ын агууламж:

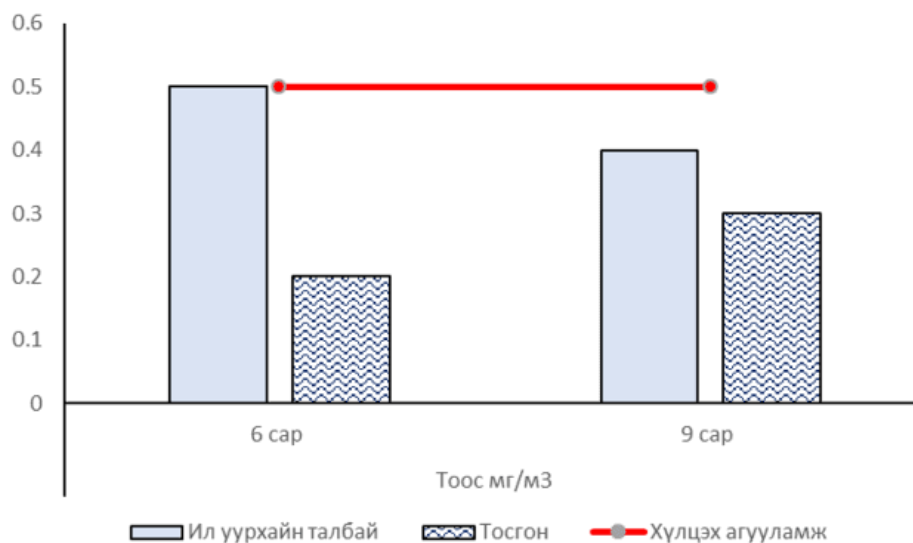
Агаарын чанарын судалгаа хийсэн бүх цэгүүд нь хүхэрлэг хийн 6 болон 9 дүгээр саруудын утга хүлцэх хэмжээнээс давсан тохиолдол ажиглагдаагүй.

Зураг №16. Хүхэрлэг хийн хэмжээ

5.5.6. Том ширхэглэгт тоосонцор /PM₁₀/-ын агууламж

Хонгорын орд ХХК-ийн уурхай орчимд олборлолтын үйл ажиллагаатай холбоотойгоор тоос, тоосонцор газрын хөрснөөс дэгддэг бөгөөд тоосонд маш олон төрлийн диаметртэй эгэл хэсгүүд зонхилдог. Энд 10 микрометр диаметртэй тоосонцрыг сонгож судалгааг хийсэн байна.

Зураг №17. Тоосонцорын хэмжээ

Хэмжилтийн үр дүнгээс харахад тоосонцрын хэмжээ 6-р сард хийгдсэн хэмжилтийн утгаас ил уурхайн орчим хэмжсэн хэмжилтийн утга хамгийн өндөр буюу “Агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016”- тай ижил үзүүлэлттэй буюу $0.5\text{мг}/\text{м}^3$ байна. Бусад үзүүлэлтийн хувьд стандартаас давсан үзүүлэлт байхгүй байна.

ЗУРГАА. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

Хүснэгт 11. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Нөхөн сэргээлтийн хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Биологийн нөхөн сэргээлт	2022 оны 08 сарын 22 нд Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаатай усны гэрээ байгуулж, уурхайн үйл ажиллагаа оройтож эхэлсэн учир шинээр блок нээгээгүй, нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдээгүй болно.		
2	Техникийн нөхөн сэргээлт			
3	Хаалтын төлөвлөгөө	2023 онд уурхайн хаалтын төлөвлөгөөг журмын дагуу боловсруулж, батлуулан хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.		

ДОЛОО. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДАЛ, ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

Хүснэгт 12. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээ	Дүйцүүлэн хамгааллын хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Хүний үйл ажиллагааны нөлөөгөөр эвдэрсэн газарт техникийн нөхөн сэргээлт хийх	Уурхай болон тосгон	50,000.0	Монгол улсын Засгийн газрын 2020-2024 үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрийн 5.1.8, Нөхөн сэргээлт-2024 арга хэмжээтэй уялдуулан аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраас ирүүлсэн 5 га талбайн 3 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийж гүйцэтгэсэн ба үлдсэн талбайд дараа оны 2-р улиралд техникийн нөхөн сэргээлт хийж гүйцэтгэн БОАЖСайдын 2015 оны тушаалын дагуу аймаг, сумын хамтарсан комисст хүлээлгэн өгнө (Зураг №15, 16).
2	“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд мод тарих ажлыг зохион байгуулах	Уурхай болон тосгон	5,000.0	2022 онд тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд орон нутагт 5,000,000 төгрөгийн санхүүлжилтийг шийдвэрлэсэн (Зураг №17, 18, 19, 20).

Зураг №18. Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

ураг №19. Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

Зураг №20. Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн солбилцол

Зураг №21. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн

Зураг №22. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн

Зураг №23. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн

Хэвлэсэн огноо: 2022/10/28

Депозит дансны хуулга - Байгууллага

Дансны нэр: ХОНГОРЫН ОРД
 Дансны дугаар: MN030030003022063190
 Мөнгөний нэгж: MNT

Эхлэх огноо: 2022.10.27
 Дуусах огноо: 2022.10.28
Эхний үлдэгдэл: 22,019,800.35

Гүйлгээний огноо	Теллер	Орлого	Зарлага	Эцсийн үлдэгдэл	Харьцсан данс	Банк хоорондын данс	Гүйлгээний утга	Бансны код	Бансны нэр	Ханш
10/27/2022 4:11:17 PM	2	0.00	5,000,000.00	17,019,800.35	100130855408	100130855408 EB -Модны суулгацны үнэ (2577453)		90	90 - ТӨРӨЙН САН	1.00
10/27/2022 4:11:17 PM	2	0.00	200.00	17,019,600.35	100130855408	НБ БАНК ХООРОНДЫН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ЗАМЛТЭГ(200.00MNT) /447230				1.00
10/27/2022 4:18:33 PM	2	0.00	11,998,133.20	5,021,467.15	100130000944	100130000944 EB -Усны ашигласны төлбөр (2577453)		90	90 - ТӨРӨЙН САН	1.00
10/27/2022 4:18:33 PM	2	0.00	200.00	5,021,267.15	100130000944	НБ БАНК ХООРОНДЫН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ЗАМЛТЭГ(200.00MNT) /447230				1.00
Дүн		0.00	16,998,533.20				Эцсийн үлдэгдэл:			5,021,267.15

Зураг №24. Модны суулгацны төлбөр шилжүүлсэн баримт

НАЙМ. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

Хүснэгт 13. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговорын хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	2022 онд Хонгорын Орд ХХК-ийн ашиглалтын талбайтай давхцалтай айл өрх байхгүй учир нүүлгэн шилжүүлэх ажил хийгдэхгүй болно.			

ЕС. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

Хүснэгт 14. Түүх соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээ	Түүх соёлын өвийн хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Археологийн дурсгал	Уурхайн лицензийн талбай	10,000.0	2021 онд археологи, палентеологийн судалгааны ажлыг лицензийн талбайн хэмжээнд хийлгэсэн. Уурхай орчимд түүх соёлын болон палентеологийн дурсгал бүртгэгдээгүй. Археологи, палентеологийн судалгааны тайланг тайланд хавсаргасан болно.
2	Палентеологийн дурсгал			

АРАВ. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

Хүснэгт 15. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Осол эрсдэлийн менежментийн арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Цаг агаарын улирлын, 7 хоногийн, сарын, өдөр тутмын мэдээг ажилчдад танилцуулах	Уурхайн бүх байгууламж, ажилчид, техник хэрэгсэл	Дотоод төлөвлөлтөөр	Цаг уурын гамшигт үзэгдэлээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор 7 хоног бүр ажилчдад цаг агаарын мэдээг танилцуулж ажилласан. (Зураг №25).
2	Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, сурталчилгаа, болзошгүй аюулын үед авах арга хэмжээг төслийн нийт ажилтан, албан хаагчдад тогтмол хугацаанд танилцуулах	Хонгорын Орд ХХК-ийн бүх ажилчид	Дотоод төлөвлөлтөөр	Галын аюулгүй байдлын заавар зөвлөмж мэдээллээр ажилчдыг бүрэн хамруулдаг. (Зураг №25).
3	Гал түймэртэй тэмцэх багаж хэрэгсэл, галын хор зэргийг тогтсон стандартын дагуу байрлуулж бэлэн байдлыг тогтмол хангаж ажиллах	Хонгорын Орд ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр	Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн сургалт семинарт ажилчдыг бүрэн хамруулсан. (Зураг №25).
4	Болзошгүй ослын үед авах арга хэмжээг төслийн нийт албан хаагчдад тогтмол хугацаанд танилцуулах	Нийт ажилчид	Дотоод төлөвлөлтөөр	2022 онд бүх ажилчдыг хамруулан 4 удаа сургалт хийсэн. (Зураг №25).
5	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг сахиулж, хэрэгжилтэнд хяналт тавих	Нийт ажилчид	Дотоод төлөвлөлтөөр	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмын хэрэгжилтийг ханган ажилласан. (Зураг №25).

Зураг №25. Ажилчдад хөдөлмөр хамгааллын сургалт орж буй байдал

АРВАН НЭГ. ХОГ ХАЯГДАЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

Хүснэгт 16. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Хог хаягдлын менежментийн арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Төслөөс гарч байгаа хаягдлыг бууруулах, дахин ашиглах, боловсруулах чиг хандлагыг үргэлжлүүлэн ажиллах	Уурхайн талбай	Дотоод төлөвлөлтөөр	Энгийн буюу ахуйн хог хаягдлыг ангилан ялгаж хоёрдогч түүхий эд авах Ногоон газар трейдинг ХХК-тай гэрээ хийж хамтарч ажилласан. (Зураг №29).
2	Хог хаягдлын цэгийг шинэчлэн сайжруулах /Ёроол хэсгийг бетондож, хануудыг блокоор өрж барьж байгуулах/	Хог гаргаж байгаа харьяа хэлтэсүүд	Дотоод төлөвлөлтөөр	Хогийн цэгийг хөрс бохирдуулахаас хамгаалж ёроолыг бүрэн бетондсон.
3	Бүх нийтийн цэвэрлэгээ тогмол хийх	Бүх ажилчид	Дотоод төлөвлөлтөөр	Уурхайн бүх ажилчид намар нийтийн цэвэрлэгээ хийж ажилласан. (Зураг №26, 27).
4	Хог хаягдал үүсгэгч болон эрх бүхий иргэн, ААН, байгууллага нь батлагдсан маягт болон “эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын кодчилсон жагсаалт”-ын дагуу хог хаягдлын тоо бүртгэлээ тухай бүр хөтөлж, тогтоосон хугацаанд тайлангаа сум, орон нутагт хүргүүлэх	Хог гаргаж байгаа харьяа хэлтэсүүд	Дотоод төлөвлөлтөөр	Уурхайгаас гарч буй хог хаягдлын бүртгэл жагсаалт хөтөлж, сум орон нутагт тайлангаа хүргүүлсэн.
5	Хаягдал тос хадгалах талбайг томруулах, зориулалтын хадгалах савнуудыг олноор байрлуулах, дахин боловсруулах газартай гэрээ байгуулан хамтарч ажиллах	Хог гаргаж байгаа харьяа хэлтэсүүд	Дотоод төлөвлөлтөөр	Засварын талбайгаас гарах хаягдал тосыг 200л-ийн 5 төмөр саванд хуримтлуулан дахин боловсруулах Алтан Оршихуй Групп ХХК-ийн

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах “Нарангийн аманд байрлах алтны шоон ордыг ил аргаар олборлох төсөл”-ийн 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

				Ахуй мандал давхарын үйлдвэрт гэрээгээр нийлүүлсэн. (Зураг №29).
6	Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх ажиллагааг журамлаж, бусад төрлийн хог хаягдалтай холихгүй, тусад нь тээвэрлэж, тусгай зориулалтын газар хадгалах, устгах	Хог гаргаж байгаа харьяа хэлтэсүүд	Дотоод төлөвлөлтөөр	Аюултай хог хаягдлыг тусад нь ангилан ялгадаг (Зураг №30).

Зураг №26. Бүх нийтийн цэвэрлэгээ

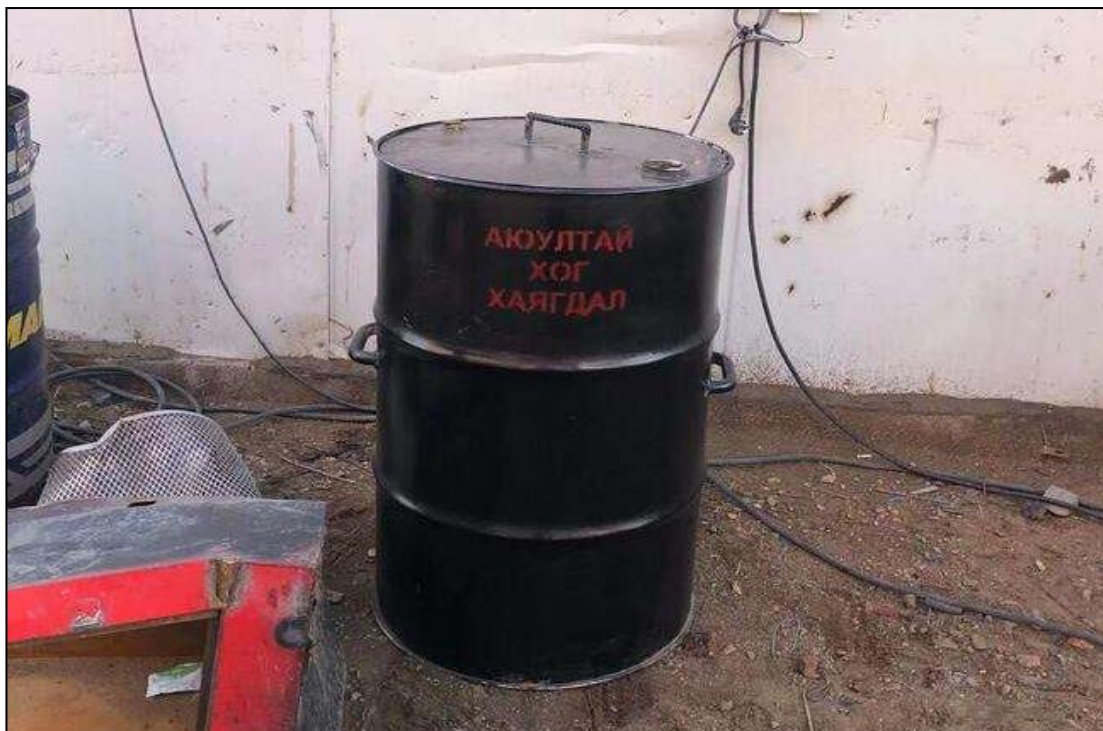
Зураг №27. Бүх нийтийн цэвэрлэгээ

Зураг №28. Бохирын цооног

Зураг №29. Энгийн хог хаягдал ангилан ялгах сав

Зураг №30. Хаягдал тос түр хадгалах сав

АРВАН ХОЁР. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТ

Хүснэгт 17. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилт

№	Орчны хяналт шинжилгээний арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
АГААРЫН ЧАНАР				
1	Тоосонцорын /TSP, PM10, PM2.5/ агууламж	Уурхайн карьер, ажилчдын тосгон	Дотоод төлөвлөлтөөр	Өөрсдийн агаарын чанарын хэмжилтийн багаж ашиглан тоосны хэмжилтийг тогтмол хийж ажиллаж байна. Тайлангийн “Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө”-ний агаар, орчны хамгаалах төлөвлөгөөний хэсэгт дэлгэрэнгүй орууллаа.
ХӨРСНИЙ ЧАНАР				
2	Хөрсний агрохимийн үндсэн үзүүлэлт	Уурхайн карьер орчим, тосгон орчим	Дотоод төлөвлөлтөөр	Уурхайн карьер болон хогийн цэг орчмоос дээж авч “Инженер геофизи ХХК”-ийн итгэмжлэгдсэн лабораторит шинжилгээ хийлгэсэн. Шинжилгээний хариуг тайлангийн “Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт”-ийн Хөрсөн бүрхэвчийг хамгаалах арга хэмжээ хэсэгт дэлгэрэнгүй оруулсан. Шинжилгээний хариуг тайлангийн хавсралт хэсэгт оруулсан болно.
3	Хүнд металлын агууламж	Хогийн цэг, Авто засвар		
УРГАМЛАН БҮРХЭВЧ				
4	Орчны тохижилт ногоон байгууламжын хяналт шинжилгээ	Уурхайн тосгоны орчимд	Дотоод төлөвлөлтөөр	Уурхайн бүсэд орчны тохижилт, ногоон байгууламжийн тоо толгойг нэмэгдүүлэх зорилгоор хайлаас, сухай зэрэг модлог ургамлыг тарьж ургуулах, цэцгийн мандал байгуулах зэрэг ажлуудыг зохион байгуулсан. Тайлангийн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний хэсэгт дэлгэрэнгүй оруулсан болно.
УСНЫ ЧАНАР				

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах “Нарангийн аманд байрлах алтны шоон ордыг ил аргаар олборлох төсөл”-ийн 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

5	Усны ерөнхий химийн найрлага	Гүний худаг	Дотоод төлөвлөлтөөр	Уурхайн унд ахуйн худгаас дээж авч “Инженер геофизи ХХК”-ийн итгэмжлэгдсэн лабораторит шинжилгээ хийлгэсэн. Шинжилгээний хариуг тайлангийн “Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт”-ийн “Усан орчин”-ыг хамгаалах арга хэмжээ хэсэгт дэлгэрэнгүй оруулсан. Шинжилгээний хариуг тайлангийн хавсралт хэсэгт оруулсан болно.
АМЬТАН				
6	Мөлхөгч, шувуу, хөхтөн гэсэн амьтны анги тус бүрээр зүйлийн нэр, тоо, байршил, гэрэл зураг, тохиолдсон амьдрах орчин	Төслийн талбайн орчмын амьдрах орчны бүх хэв шинжид	Дотоод төлөвлөлтөөр	Хээрийн судалгааны ажлыг уурхайн байгаль орчны мэргэжилтэн хийсэн бөгөөд тайлангийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний “Амьтны судалгаа”-ны хэсэгт дэлгэрэнгүй оруулсан.

АРВАН ГУРАВ. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

Хүснэгт 18. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Орон нутгаас ажилчин авч ажиллуулах	Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд	Үйл ажиллагааны зардалаар	Орон нутагтай байгуулсан нийгмийн хариуцлагын гэрээний хэрэгжилтийн хүрээнд орон нутгийн иргэдийн амьжиргааг дэмжих зорилгоор Сэлэнгэ аймгийн харьяат Баяржавхаа, Энх-Уянга, Энхбаатар нарын 3 иргэнийг ажлын байраар хангаж ажилласан. Энэ нь нийт ажилчдын 15 хувийг эзэлж байна.
2	Багийн иргэдийг өвөлжилт хүндэрсэн нөхцөлд өвс, тэжээлээр хангах	Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд	Үйл ажиллагааны зардалаар	Тусгай зөвшөөрлийн талбай оршиж буй Уртнасан, Мөнхжаргал нарын 2 өрхт 30 боодол өвс, тэжээл шийдэж өгсөн.
3	Багийн иргэдээс уурхайн хүнсний хэрэгцээнд зах зээлийн үнээр мах худалдаалан авах	Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд	Үйл ажиллагааны зардалаар	Баянгол сумын 2-р багийн иргэн Мөнхжаргалаас 3 сарын турш мах, сүү, цагаан идээ тогтмол авч малчдын амжиргаа орлогын түвшинг нэмэгдүүлсэн.
4	Нөлөөллийн бүсийн иргэдийн хашаа хороо, бууц цэвэрлэх ажлыг зохион байгуулах	Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд	Үйл ажиллагааны зардалаар	Нөлөөллийн бүсийн иргэдийн зорчин өнгөрдөг Баян манартын голын гүүрийн засварын ажлыг зохион байгуулж гүйцэтгэн орон нутагт хүлээлгэж өгсөн. Баянгол сумын ахмадын сувиллын засварын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. (зураг №31-37)

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах “Нарангийн аманд байрлах алтны шоон ордыг ил аргаар олборлох төсөл”-ийн 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

5	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын тогтоосон дотоод журмыг үргэлжлүүлэн мөрдөх	Компанийн удирдлага зохион байгуулалтын түвшинд	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр	Байгууллагын дотоод журмыг 2022 онд батлуулан, дотооддоо мөрдөн ажиллаж хэвшсэн.
---	--	---	-----------------------------	--

Зураг №31. Баян, манартын голын гүүрний ажил

Зураг №32. Баян, манартын голын гүүрний ажил

Зураг №33. Баян, манартын голын гүүрний ажил

Эмчилгээний ерөөний засварын өмнө

Засварын дараа

Тайлан бичсэн:

Х.Отгонцэцэг

Зураг №34. Ахмадын сувилалын засварын ажил

Эмчийн өрөөний засвар хийсний өмнө

Засварын дараа

Үүдний кордорын хэсэг засварын өмнө

Засварын дараа

Зураг №35. Ахмадын сувилалын засварын ажил

Люкс өрөөний засварын өмнө

Засварын дараа

Шалны хулдаасыг пркетаар солиж байгаа хэсэг

Зураг №36. Ахмадын сувилалын засварын ажил

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ БАЯНГОЛ СУМЫН
“БАЯНГОЛ СУВИЛАЛ” АЖ АХУЙН
ТООЦООТ ҮЙЛДВЭРИЙН ГАЗАР

43060 Сэлэнгэ аймаг, Баянгол сум, Гонир 3-р баг

Утас: 9921-5459

И-мэйл: olgoo0603@icloud.com

2022.05.01 № 20
танай _____ -ны № _____ -т

Хонгорын орд ХХК-д

Тус суманд үйл ажиллагаа явуулдаг Хонгорын орд ХХК нь нийгмийн хариуцлагын хүрээнд Баянгол сувилал ААТҮГ-т барилгын дотоод засварын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн нь үнэн болно.

Захирал: *Х.Отгонцэцэг* Х.Отгонцэцэг

Зураг №37. Засварын ажил гүйцэтгэсэн тухай тодорхойлолт

АРВАН ДӨРӨВ. ОЛОН НИЙТЭД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ

Хүснэгт 19. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөний арга хэмжээ	Тайлагнах хэлбэр	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, мян.төг	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага	Бичгээр хүргүүлэх	Үйл ажиллагааны зардлаар	Тухайн жилийн БОМТ-г БОАЖСайдын 2019 оны А/618 дугаар тушаалын хавсралтын дагуу боловсруулан БОАЖЯамны Хүрээлэн буй орчин, байгалийн нөөцийн удирдлагын газраар батлуулсан.
2	Аймгийн БОАЖГазар, МХГазар, сумын Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, байгаль хамгаалагч Төрийн бус байгууллага, иргэд	Хурал зохион байгуулах	Үйл ажиллагааны зардлаар	Нөлөөллийн бүсийн айл, өрх, иргэдэд 2023.03.09-ний өдөр БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагналаа. (Зураг №38)
3	Аймгийн БОАЖГазар, МХГ-т Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, ОХШ-ний хөтөлбөрийн биелэлтийн тайлан хүргүүлэх	Бичгээр болон байгаль орчны мэдээллийн санд оруулах	Үйл ажиллагааны зардлаар	Аймгийн БОАЖГ-т журмын хугацаа буюу 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор БАОМТайланг хүргүүлсэн.
4	Уул уурхайн олборлолтын улмаас эвдэрсэн газрын судалгааг батлагдсан маягтын дагуу гаргах	Маягтын дагуу боловсруулах	Үйл ажиллагааны зардлаар	Уул уурхайн олборлолтын улмаас эвдэрсэн газрын маягтыг тайланд хавсралтаар оруулсан.
5	Ус ашиглалтын тайлан.	Бичгээр	Үйл ажиллагааны зардлаар	Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаанд ус ашиглалтын тайланг хуулийн хугацаанд хүргүүлж ажилласан.

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах “Нарангийн аманд байрлах алтны шоон ордыг ил аргаар олборлох төсөл”-ийн 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

6	Хог хаягдлын тайлан	Маягтын дагуу	Гэрээний дагуу	Орон нутгийн байгаль орчны байцаагчид хүргүүлсэн.
---	---------------------	---------------	----------------	---

Зураг №38. Нөлөөлийн бүсийн иргэдэд БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнаж буй.

ХАВСРАЛТ

456159924

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Жадамбаа овогтой Ганболд-г Захирал-р томилсныг бүртгэв.	2016.09.02	С.Мөнхсанчир
2	Дахин гэрчилгээ олгов.	2017.06.02	Ж.Нямдорж
1	Ганболд овогтой Санчир -г Гүйцэтгэх захирал-р томилсныг бүртгэв.	2017.06.30	Э.Эрдэнэбилэг
2	Zeele овогтой Andre Hubert Hendrik -г Гүйцэтгэх захирал-р томилсныг бүртгэв.	2019.03.13	Ж.Оюумаа
3	Улаанбаатар, Баянгол, 7-р хороо, 3 хороолол /16092/, 15, 12 тоот Утас1: 99093846, Утас2: , Факс: хаягийг шинээр бүртгэв.	2021.11.23	Б.Батзориг
4	Эцсийн өмчлөгч бүртгэв.	2021.11.23	Б.Батзориг
5	4610 Гадаад худалдаа үйл ажиллагааг хассаныг бүртгэв. 46100 Төлбөр эсвэл гэрээний үндсэн дээр хийгдэх бөөний худалдаа үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв.	2021.11.23	Б.Батзориг
6	Сайнбаяр овогтой Болор-г Гүйцэтгэх захирал -р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2022.07.04	Э.Мөнхзаяа

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу харууцлага хүлээлгэнэ. Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчингүй.

ХОГ ХАЯГДАЛЫН ТӨЛБӨРИЙН ГЭРЭЭ

Баянгол сум

2022.06-20

ГЭРЭЭНИЙ ЗОРИЛГО

Монгол Улсын Хог хаягдлын тухай хуулийг хэрэгжүүлж ахуй, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний явцад гарсан ахиун хог хаягдлыг цаг хугацаанд нь шуурхай тээвэрлэж, цэвэрхэн эрүүл орчин бүрдүүлэхэд энэхүү гэрээний зорилго оршино.

ГЭРЭЭНИЙ ҮНДЭСЛЭЛ

Монгол Улсын Засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж түүний удирдлагийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1,2 дахь хэсгийн"д" заалт,Хог хаягдлын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.2 дахь 9.2.1,9.2.2 Сангийн сайд,Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын хамтарсан 2018 оны 7 сарын 19 ний 192,Б/243 тушаал тус тус үндэслэн нэг талаас Баянгол сумын Засаг даргын тамгын газрыг төлөөлж *Н.Б. Доржсүлэм* овогтой *Доржсүлэм* нөгөө талаас *Хонгорын Орд* овогтой *Б.Тугуйла* нар харилцан тохиролцож 2022 оны 01 дүгээр сарын 03наас 2022 оны 12 сарын 31-ны өдрийн хүртэл хугацаатайгаар гэрээ байгуулав.

НЭГ. ЗАХИАЛАГЧ БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

Захиалагч нь өөрийн ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдалыг тогтоосон цаг хугацаанд тээвэрлэж байгаа эсэхэд хяналт тавьж, шаардлага тавих эрхтэй.

1. Монгол Улсын Хог Хаягдлын тухай хууль, Засгийн газрын 2007 оны 18 дугаар тогтоолыг үндэслэн хог хаягдал үүсгэсэний төлбөр сарын төгрөг, жилийн *1000.000* төгрөгөөр тооцож хог хаягдлын төлбөрийг гэрээ байгуулсанаас эхлэн ажлын 5 хоногт багтаан Сэ.Ба Хог хаягдлын хураамж 100130800947 тоот дансанд хийх.

2. Монгол Улсын "Ариун цэврийн тухай" хуулийн 7.4, 17.1.4 дэх заалтыг үндэслэн гадаад орчноо бохирдуулахгүй хог хаягдлыг төвлөрсөн цэгээс өөр газар хаяхгүй байх үүрэгтэй.

3. Захиалагч Монгол Улсын Хог хаягдлын тухай хуульд заасны дагуу орчны газрынхаа хог хаягдлыг цэвэрлэх, зайлуулах, устгах үүрэгтэй.

4. Тусгай эмнэлэгийн байгууллагын хог, цацраг идэвхит болон химийн хортой бодис үйлдвэрлэл, туршилт, шинжилгээний ажил хийх үед захилагч байгууллага нь гүйцэтгэгч байгууллагад урьдчилан мэдэгдэх үүрэгтэй.

ХОЁР. ГҮЙЦЭТГЭГИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

1. Монгол Улсын Хог хаягдлын тухай хуулийн 12 дугаар заалтыг үндэслэн аж ахуй нэгж байгууллага иргэдээс хог хаягдал гаргасаны төлбөрийг нэхэмжилэн авах эрхтэй.

2. Гүйцэтгэгч нь тухайн байгуулагатай байгуулсан гэрээний дагуу цаг хугацаанд нь зөөж тээвэрлэж, зайлуулж байх үүрэгтэй.

3. Тусгай хог хаягдлын Засгийн газрын 2006 оны 238 дугаар тогтоол, сумын ИТХ-ын баталсан журмын дагуу зөөж тээвэрлэж, зайлуулж байх үүрэгтэй.

4. Хог тээвэрлэлт, хог гаргасаны төлбөрийг заасан хугацаанд байгууллага, аж ахуй нэгж, иргэд барагдуулгүй тохиолдолд хоног тутмын 0,5 хувийн алданги тооцож ажиллана.

ГУРАВ. БУСАД ЗҮЙЛ

1. Өөрийн эзэмшлийн байшин барилга засварлах, буулгах тохиолдолд сумын хог хаягдлыг урьдчилан мэдэгдэж барилгын хог хаягдлаа тусад нь тээвэрлэнэ.

2. Тээврийн хөлсний тарифанд өөрчлөлт орсон тохиолдолд хоёр тал харилцан тохиролцож гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулна.

3. Гэрээгээр хоёр тал харилцан бие биедээ хүндэтгэлтэй хандах ба маргаантай асуудлыг зөвшилцөлийн замаар шийдвэрлэх бөгөөд шийдвэрлэх боломжгүй болсон тохиолдолд хууль хяналтын байгууллагад хандаж болно.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

ЗДТГ-ЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

ТУБ
/АЛБАН ТУШААЛ/
В. Чинзориг
/ОВОГ НЭР/
/ГАРЫН ҮСЭГ/

ХАРИЛЦАХ УТАС:

/АЛБАН ТУШААЛ/ Менежер
Улаанбаатар хот
Шара Оюунтай Баянжаргал
ХОНГОРЫН ОРД
/ОВОГ НЭР/
Ш. Дамдинпил
/ГАРЫН ҮСЭГ/

ХАРИЛЦАХ УТАС:

		
Батлав, “Хараа-Ерөө голын сав газрын Захиргаа”-ны дарга Ө.Ариунбаатар	“Хонгорын орд” ХХК-ний захирал ХОНГОРИН ОРД ХХК Х.Ганболд УЭМ02307 2577453	
УС АШИГЛАХ ГЭРЭЭ		
2022 оны 08 сарын 22 -ний өдөр	Дугаар 27	Дархан-Уул аймаг
Нэг. Ерөнхий зүйл		
Усны тухай хуулийн 28.4, 28.6, 29.1-д заасны дагуу Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг “Усны газар”-ын 2022 оны 08 дугаар сарын 02-ны өдрийн 174 тоот ус ашиглуулах дүгнэлт, Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаанаас олгосон 2022 оны 08 дүгээр сарын 22-ний өдрийн 41 тоот ус ашиглах зөвшөөрлийг үндэслэн:		
Усны нөөц ашиглуулагчийг төлөөлж Хараа-Ерөө голын сав газрын Захиргааны мэргэжилтэн Цэрэндаш овогтой Мэндбаяр, Ус ашиглагчийг төлөөлж Улаанбаатар хот Хануул дүүрэг 15-р хороо Жаргалан хотхон 4-р байр 9 тоотод байрлах 9011107085 тоот Улсын бүртгэлийн дугаар 2577453 тоот Регистрийн дугаартай MV-016981 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын “Наран” алтны шороон ордыг ил аргаар олборлож баяжуулах үйл ажиллагаа явуулж байгаа Хонгорын орд” ХХК-ийн Менежер ажилтай М.Мөнхбаяр нар ус ашиглах талаар тохиролцон энэхүү гэрээг 2022 оны 08 сарын 22 -ны өдрөөс 2022 оны 12 сарын 31-ний өдөр хүртэл 5 сарын хугацаатайгаар байгуулав. / “Усны газар”-ын дүгнэлтээр 150 хоног ажиллана. /		
1.2. Гэрээг монгол хэлээр 3% үйлдэж талуудад нэг нэг хувь хадгалагдах бөгөөд аль ч хувь нь хуулийн хүчинтэй баримт мөн.		
1.3. Энэхүү гэрээнд тусгагдаагүй зүйлийг Монгол Улсын холбогдох хуулиар зохицуулна.		
Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл		
2.1. Ус ашиглах зориулалт: Унд ахуй, технологийн зориулалтаар усны нөөцийг ашиглана. 2022 онд 107'640.0 мян, м ³ хөрс хуулж 27'650.0 мян, м ³ элс олборлон баяжуулж 27.72 кг алт гарган авахаар төлөвлөсөн. Нийт лицензийн ашиглалтын талбай 11,97 га тусгай зөвшөөрөл MY-016981		
Нийт ашиглах усны хэмжээ: 65'518,0 м ³ /жил		
Үүнээс: унд ахуйд 29 хүн * 150 л/хоног * 150 хон = 652,5 м ³ /жил		
Технологийн хэрэгцээнд /Техникийн хүчин чадлаар/		
80 м ³ /цаг хүчин чадалтай скруббер		
80 м ³ /цаг * 20 цаг = 1,600,0		Хоногт угаах элсний хэмжээ
1,600,0 м ³ * 4,0 м ³ = 6,400,0 м ³ /хон		Хоногт шаардагдах усны хэмжээ
6,400 м ³ /хон * 5 хон = 32'000 м ³		Эргэлтийн усан санд тогтмол байх ус

$27,650,0 \text{ м}^3 : 1,600 \text{ м}^3/\text{хон} = 17 \text{ хон}$ Элс угаан баяжуулах хугацаа
 $6,400,0 \text{ м}^3/\text{хон} * 0.2 * 17\text{хон} = 21,760,0 \text{ м}^3$ Ууршилт шүүрэлтээр алдагдах усны хэмжээ

$2600 \text{ м}^2 * 2 \text{ л/м}^2 * 120 \text{ хон} = 624,0 \text{ м}^3$ Зам талбайн тоосжилт дарах усны хэмжээ
 $17,200,0 \text{ м}^2 * 4 \text{ л/м}^2 * 120 \text{ хон} = 8'256.0 \text{ м}^3$ Биологийн нөхөн сэргээлтэд хэрэглэх ус

$14,57 \text{ м}^3/\text{хон} * 150 \text{ хон} = 2'185.5 \text{ м}^3$ Уурхайд шүүрч орж ирэх ус

$100 \text{ ш.мод} * 45 \text{ л/ш} * 9 \text{ удаа} = 40,5 \text{ м}^3$ Мод тарих усны хэмжээ

$32'000,0 \text{ м}^3 + 21'760,0 \text{ м}^3 = 53'760,0 \text{ м}^3$ – Технологид ашиглах нийт усны хэмжээ

2.3. Усны чанар, найрлага: Унд ахуйн болон үйлдвэрийн технологийн уснаас улирал тутам дээж авч шинжилгээ хийлгэн хариу болон дүгнэлтийг Сав газрын захиргаанд ирүүлнэ.

2.4. Усны эх үүсвэрийн байршил, хоногт ашиглах усны хэмжээ: Ажилчдын унд ахуйн болон технологийн усны хэрэгцээг өөрийн эзэмшлийн 14.0 л/с ундаргатай худгаас хангана. Зам талбайн тоосжилт дарахад ашиглах усыг шүүрлийн уснаас хангана.

2.5. Усны барилга байгууламж: Эргэлтийн усан сангийн хэмжээ 13,130.0 м³ Тунгаах нуур 3,200.0 м³ багтаамжтай.

2.6. Худаг өргөлтийн станцууд Усны тоолуур насосын хүчин чадал:

Худгийн солбилцол: 2019 гаргасан

$106^{\circ} 29' 05.35''$ $49^{\circ} 06' 00.28''$ ундарга 14 л/сек ЭЦВ-6 насос

2.7. Дамжуулах байгууламж: Худгаас усан сан руу 20м урттай 100мм голчтой, Эргэлтийн усан сангаас 40м урттай 150 мм диаметртай нержин хоолойгоор угаах төхөөрөмж рүү ус татна.

2.8. Хаягдал усны хэмжээ цэвэрлэгээний арга: Унд ахуйн хэрэгцээнээс гарсан бохирыг хөрсөнд нэвчүүлэн зайлуулдаг.

2.9. Байгаль орчны үнэлгээ, нөхцөл: Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын Нарангийн алтны шороон ордыг ил аргаар олборлох уурхайн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг 2019 онд “Экотайкүүн” ХХК хийж гүйцэтгэсэн

2.10. Онцгой нөхцөл: Онцгой хамгаалалтын бүс тогтоож тэмдэгжүүлсэн ажлын тайланг ирүүлэх:

Хаягдлын сангийн ажлын зураг төслийг усны мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж зураг төслийн дүгнэлтийг усны газраар гаргуулан Сав газрын захиргаанд ирүүлэх.

2.11. Ус ашигласны төлбөрийн хэмжээ:

“Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай” монгол улсын хуулийн 20-р зүйлийн 20,1,1-д заасны дагуу унд ахуйн хэрэгцээний 652,5 м³ усыг төлбөрөөс чөлөөлнө. Ашигт малтмал олборлон баяжуулахад ашиглах 53'760,0 м³, нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглах 8'256,0 м³, зам талбайн тоосжилт дарахад ашиглах 624,0 м³ мод тарихад 40,5 м³, шүүрлийн буюу шавхан зайлуулах 2'185,0 м³ газрын доорх

усны төлбөрийн хэмжээг “Усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэлгээг шинэчлэн батлах” тухай Засгийн газрын 2011 оны 302 дугаар тогтоолоор Хараа-Ерөө голын сав газарт тогтоосон газрын доорх усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэлгээ, “Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах” тухай Засгийн газрын 2013 оны 09 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 327 дугаар тогтоолд заасан ашиглалтын зориулалтын итгэлцүүр, “Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх” тухай Засгийн газрын 2013 оны 09 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 326 дугаар тогтоолд заасан хувь хэмжээг ашиглан тооцвол:

Шавхан зайлуулах газрын доорх усны төлбөр:

1 м^3 газрын доорх усны төлбөр: $2'764.0 \text{ төг/м}^3 \times 0.15 \times 1.4 = 580.44 \text{ төг/м}^3$

- $2'764.0 \text{ төг/м}^3$ – Хараа-Ерөө голын сав газарт газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд экологи эдийн засгийн суурь үнэлгээ
- (15%) – Засгийн газрын 2013 оны 326-р тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 7в-д заасан хувь, хэмжээ
- 1,4-Ашигт малтмал олборлон баяжуулах зориулалтаар газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд тооцох итгэлцүүр

Нийт: $2'185,0 \text{ м}^3 \times 580.44 \text{ төг/м}^3 = 1'268'261.4 \text{ төгрөг}$

Ашигт малтмал олборлох, баяжуулахад ашиглах гадаргын усны төлбөр:

1 м^3 гадаргын усны төлбөр: $2'183,0 \text{ төг/м}^3 \times 0.2 \times 1.4 = 196.47 \text{ төг/м}^3$

- $2'183,0 \text{ төг/м}^3$ – Хараа-Ерөө голын сав газарт гадаргын ус ашигласан нөхцөлд экологи эдийн засгийн суурь үнэлгээ
- (10%) – Засгийн газрын 2013 оны 326-р тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 7а-д заасан хувь, хэмжээ
- 0,9-Ашигт малтмал олборлон баяжуулах зориулалтаар гадаргын ус ашигласан нөхцөлд тооцох итгэлцүүр

Нийт: $53'760,0 \text{ м}^3 \times 196.47 \text{ төг/м}^3 = 10'562'227,2 \text{ төгрөг}$

Зам талбайн тоосжилт дарахад ашиглах усны төлбөр:

1 м^3 гадаргын усны төлбөр: $2'183,0 \text{ төг/м}^3 \times 0,1 \times 0,3 = 65,49 \text{ төг/м}^3$

- $2'183,0$ - Хараа-Ерөө голын сав газарт гадаргын ус ашигласан нөхцөлд экологи эдийн засгийн суурь үнэлгээ
- 10% – Засгийн газрын 2013 оны 326-р тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 4-д заасан хувь, хэмжээ
- 0,3 – Авто замын зориулалтаар гадаргын ус ашигласныг тооцох итгэлцүүр

Нийт $624,0 \text{ м}^3 \times 65,49 \text{ төг/м}^3 = 40'865,8 \text{ төг}$

Нөхөн сэргээлт ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглах усны төлбөр:

1 м^3 гадаргын усны төлбөр: $2'183,0 \text{ төг/м}^3 \times 0.01 \times 0.7 = 15,281 \text{ төг/м}^3$

- $2'183,0 \text{ төг/м}^3$ – Хараа-Ерөө голын сав газарт гадаргын ус ашигласан нөхцөлд экологи эдийн засгийн суурь үнэлгээ

- (1%) – Засгийн газрын 2013 оны 326-р тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 9-д заасан хувь, хэмжээ
- 0,7 – Нөхөн сэргээлт, Ногоон байгууламжийн усалгаанд гадаргын ус ашигласан нөхцөлд тооцох итгэлцүүр

Нийт: $8'256,0\text{м}^3 \times 15,281\text{төг/м}^3 = 126'778,8\text{ төг}$

Бүгд: $10'562'227,2\text{ төг} + 1'268'261,4\text{ төг} + 40'865,8\text{ төг} + 126'778,8\text{ төг} = 11'998'133,2$

төг

/ Арван нэгэн сая есөн зуун ерэн найман мянга нэг зуун гучин гурван төгрөг /

Төлбөр төлөлт: Усны нөөц ашигласны төлбөрийг Сэлэнгэ аймгийн төрийн сан банкны 100130000944 тоот дансанд 2022 оны 11 сарын 15-ний өдрийн дотор төлж барагдуулна

Ус ашиглалтын мэдээ тайлан, болон усны нөөц ашигласны төлбөрийн үнийг орон нутгийн төсөвт төлсөн /хагас, бүтэн жилээр төвлөрүүлж/ тайланг Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаанд гаргаж өгнө.

“Усны тухай хууль”-ийн 31.2-т зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөрийг 50 хүртэл хувиар өсгөн тооцож төлөхөөр заасныг анхаарч, жил бүрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөө, календарьчилсан графикийг үндэслэлтэй, үнэн зөв гаргаж байх.

Гурав. Талуудын эрх, үүрэг

3.1 Гэрээ байгуулагч талууд нь “Усны тухай” хуулийн 7.5, , 22-р зүйл, 24-р зүйл, 25-р зүйл, 27-р зүйл, 28-р зүйл, 30-р зүйл, 31-р зүйлд заасан зүйл заалтуудын дагуу эрх эдэлж үүрэг хүлээнэ.

Дөрөв. Бусад

4.1. Гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг, дарж баталгаажсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

4.2. Ус ашиглуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл, хаягдал усны талаарх дүгнэлт, хаягдал ус зайлуулах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.

4.3. Гэрээний биелэлтийг талууд 2022 оны 12-р сарын 10-ний дотор ус ашиглалтын тайлан болон усны нөөц ашигласны төлбөрийн мэдээг хүлээн авч гэрээний биелэлтийг дүгнэж, тэмдэглэл үйлдэнэ.

4.4. Талуудын тохиролцсоноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба бичгээр үйлдэнэ.

4.5. Гэрээг “Усны тухай” хуулийн 17-р зүйлийн 17.1.9, 29-р зүйлийн 29.3 дахь заалтууд болон дор дурдсан үндэслэлээр хугацаанаас нь өмнө цуцална.

4.5.1. Ашиглаж байгаа усны эх үүсвэр тусгай хэрэгцээнд шилжсэн.

4.5.2. Аль нэг тал нь татан буугдсан.

4.6. Талуудын хооронд үүссэн маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд эс зөвшөөрвөл холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

Чийгнэвч гудамж, 2 дугаар хороо,
Баянгол дүүрэг, Улаанбаатар хот, 18050
Утас/Факс: (976-51) 26 55 78, (976-51) 26 55 36,
Цахим шуудан: office@water.gov.mn,
Цахим хуудас: www.water.gov.mn

Амт. 08.02 № 01/914
Тайлбар 2022.07.19 № 48 -Т

ХОНГОРЫН ОРД ХХК-Д

Танай байгууллагын 2022 оны 48 тоот албан бичгээр ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох бичиг баримтыг судалж үзээд Усны тухай хуулийн 28.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших MV-016981 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй “Наран”-ийн алтны шороон ордыг ашиглах төслийн ус ашиглуулах дүгнэлтийг гарган хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хувийг Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаанд.

Хавсралт: 4 хуудастай.

ДАРГА

Ш.МЯГМАР

163222077

УС АШИГЛУУЛАХ ДҮГНЭЛТ

2022 оны 08 дугаар сарын 02-ны өдөр

Дугаар-174

Улаанбаатар хот

1. Аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр, хаяг, утас, факс, улсын бүртгэлийн болон регистрийн дугаар:

“Хонгорын орд” ХХК, захирал Ж.Ганболд, Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-р хороо, Жаргалан хотхон, 4-р байр 9 тоот. Утас: 99093846, 99007180. Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011107085, регистрийн дугаар: 2577453.

2. Төслийн нэр, байршил

“Наран” алтны шороон орд нь Улаанбаатар хотоос 200 км, Шарын гол нүүрсний уурхайгаас зүүн урагш 25 км, Баруунхараагаас 60 км зайд байрлана. Хараа голын сав газарт хамаарагдана.

3. Төсөл хэрэгжүүлэгч

“Хонгорын орд” ХХК.

4. Тусгай зөвшөөрлийн дугаар болон талбайн координат /X,Y/

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-016981, талбайн хэмжээ: 11.97 га.

№	Уртраг	Өргөрөг
1	106°29'45.19"	49°6'14.93"
2	106°29'45.19"	49°6'1.92"
3	106°29'32.15"	49°6'1.92"
4	104°29'32"	49°6'3.01"
.....		
14	106°29.30.18"	49°6'4.97"
15	106°29.30.18"	49°6'14.93"

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээний 2 дугаар хавсралтад нийт 15 цэгээр лицензий талбайг тогтоосон байна.

5. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр төрөл зориулалт

Алтны шороон ордыг ил аргаар олборлон баяжуулах.

6. Үйлдвэрийн техник, технологи: /ажиллах горим, хүчин чадал/

Уурхайн олборлолтод ажиллуулах техник:

HYUNDAI 450LC маркийн эксковатор 1 ш	XCMG SEM650B маркийн автосамосвал 1 ш
SHANTUI SD23 маркийн бульдозер 1 ш	HOWO 290 маркийн автосамосвал 2 ш

Баяжуулах боловсруулах үйлдвэрт ажиллуулах тоног төхөөрөмж:

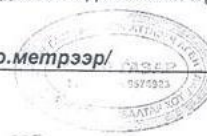
GT1545 маркийн хүрдэт шигшүүр 1 ш	Гравитацийн сэгсрэх ширээ /3LZXYG/ 1 ш
Гравитацийн хоригт цорго 1 ш	Д-200-75 маркийн эзлэхүүн насос 1 ш
Гравитацийн тунаах машин 1ш	

Уурхай хоногт 2 ээлжээр 20 цагаар, нийт 29 хүн 150 хоног ажиллана.

7. Үйлдвэрлэх, боловсруулах бүтээгдэхүүний хэмжээ:

2022 онд 107,640.0 м³ хөрс хуулж, 27,650.0 м³ элс олборлон баяжуулж, 27.72 кг алт гаргаж авна. Биологийн нөхөн сэргээлтийг 1.72 га-д хийх ба “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 5 га-д мод тарина.

8. Усны эх үүсвэр, нөөц, чанар, хоногт ашиглах хэмжээ: /шоо.метрээр/

Унд ахуйн ус, технологид хэрэглэх усыг өөрийн эзэмшлийн 14.0 л/сек ундаргатай 1 ширхэг гүний худгаас, зам талбайн тоосжилт дарахад хэрэглэх усыг шүүрлийн уснаас хангана.

Унд ахуйд хоногт 1.52 м³/хон ус хэрэглэнэ.

9. Усны барилга байгууламжууд: /нэр, хүчин чадал, барилга, байгууламжийн хэмжээ хийц
Эргэлтийн усан сан 13,130.0 м³, тунаах нуур 3,200.0 м³ багтаамжтай.

10. Худаг, өргөлтийн станцууд, усны тоолуур: /насосын хүчин чадал, марк/

№	Уртраг	Өргөрөг	Ундарга (л/с)	Насосны марк	Тоолуурын	
					Марк	Дугаар
1	106°29'535"	49°06'028"	14.0	ЭЦВ-6	Тоолуургүй	

Уурхайн хуримтлагдсан усанд /зүмпф/-д Ebara MATRIX-5-9T/2.2M маркийн насос суурилуулсан.

11. Дамжуулах байгууламж: /шугам сүлжээний урт, диаметр/

Худгаас эргэлтийн усан санд ус дамжуулах шугам хоолойн урт 20.0 м, голч нь 100 мм, эргэлтийн усан сангаас баяжуулах төхөөрөмжид ус дамжуулах хоолойн урт 40.0 м, голч нь 150 мм.

12. Хаягдал бохир усны хэмжээ, цэвэрлэгээний арга, түвшин:

Унд, ахуйгаас гарсан хаягдал бохир усыг хөрсөнд нэвчүүлэн зайлуулдаг.

13. Байгаль орчны үнэлгээ, нөхцөл:

"Нарангийн голын алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах" төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг 2019 онд "ЭКОТАЙКҮҮН" ХХК хийж гүйцэтгэсэн.

14. Онцгой нөхцөл:

- Улирал бүр хоёроос доошгүй удаа хаягдал усны холимог сорьц авч, байгаль орчны итгэмжлэгдсэн лабораториор шинжилгээ хийлгэж, хариу дүнг улирал бүрийн сүүлийн сарын 15-ны дотор Усны газарт ирүүлэхийг анхаарах;
- Шар усны болон гэнэтийн үерийн ус уурхайн ухлагд буюу ашиглалт явуулж буй талбайд орохоос сэргийлж, зохих арга хэмжээ авах;
- Хаягдлын сангийн ажлын зураг төслийг усны мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, зураг төслийн дүгнэлтийг Усны газраар 2022 онд багтаан гаргуулах;

15. Холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм, стандарт, баримт бичгийн дагуу усны зарцуулалтыг тооцоход:

Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалаар баталсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны хэрэглээний норм"-ын дагуу тооцоход:

$27,650.0 \text{ м}^3/\text{жил} \times 4.0 \text{ м}^3/\text{тн} = 110,600.0 \text{ м}^3/\text{жил}$: Элс баяжуулахад шаардагдах жилийн усны хэрэгцээ

Элс угаах төхөөрөмжийн хүчин чадал: $80.0 \text{ м}^3/\text{цаг}$ (2022 оны АҮАТ-ний 54х, Маягт-7).

$80.0 \text{ м}^3/\text{цаг} \times 20 \text{ цаг}/\text{хон} = 1,600.0 \text{ м}^3/\text{хон}$	- хоногт угаах элсний хэмжээ
$1,600.0 \text{ м}^3/\text{хон} \times 4.0 \text{ м}^3 = 6,400.0 \text{ м}^3/\text{хон}$	- хоногт шаардагдах усны хэмжээ
$6,400.0 \text{ м}^3/\text{хон} \times 5 \text{ хон} = 32,000.0 \text{ м}^3$	- эргэлтийн усан санд тогтмол байлгах усны хэмжээ
$27,650.0 \text{ м}^3/\text{жил} : 1,600.0 \text{ м}^3/\text{хон} = 17 \text{ хон}$	- элс угаан баяжуулахад зарцуулах хугацаа
$6,400.0 \text{ м}^3/\text{хон} \times 0.2 \times 17 \text{ хон} = 21,760.0 \text{ м}^3$	- ууршилт, шүүрэлтээр алдагдах усны хэмжээ
$32,000.0 \text{ м}^3 + 21,760.0 \text{ м}^3 = 53,760.0 \text{ м}^3$	- Технологид ашиглах нийт усны хэмжээ

14.57 м³/хон х 150 хон = 2,185.5 м³	- Уурхайд орж ирэх шүүрлийн усны хэмжээ (БОННҮТ 10-р хуудас, 2019).
2,600.0 м² х 2.0 л/м² х 120 хон = 624.0 м³	- зам, талбайн тоосжилт дарахад ашиглах ус (БОННҮТ 36-р хуудас, 2022).
17,200 м² х 4.0 л/м² х 120 хон = 8,256.0 м³	биологийн нөхөн сэргээлтэд ашиглах ус
100 ш мод х 45 л/ш х 9 удаа = 40.5 м³	- “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд мод тарихад ашиглах ус
29 хүн х 150.0 л/хон х 150 хон = 652.5 м³	- унд, ахуйн усны жилийн хэрэгцээ

16. Холбогдох хууль, тогтоол шийдвэрийн дагуу төлбөр оногдуулах усны хэмжээ:

Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 20.1.1 дэх заалтын дагуу ажилчдын унд ахуйн зориулалтаар ашиглах 652.5 м³ газрын доорх усыг төлбөрөөс чөлөөлнө. Ашигт малтмал олборлон баяжуулахад 53,760.0 м³, зам, талбайн тоосжилт дарахад 624.0 м³, биологийн нөхөн сэргээлтэд 8,256.0 м³, мод тарихад 40.5 м³ гадаргын ус, ус шавхан зайлуулахад ашиглах 2,185.0 м³ газрын доорх усны төлбөрийн хэмжээг “Усны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах” тухай Засгийн газрын 2011 оны 302 дугаар тогтоолд заасан суурь үнэлгээ, 2013 оны 327, 326 дугаар тогтоолд заасан ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр, усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тус тус үндэслэн урьдчилсан байдлаар тооцвол:

Ашигт малтмал олборлон, баяжуулахад усны нөөц ашигласны төлбөр

1м³ гадаргын усны үнэ: 2183 төг/м³ х 0.1 х 0.9 = 196.47 төг/м³

- 2183 төг/м³ – Хараа голын сав газарт тогтоосон гадаргын ус ашигласан нөхцөлд экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ
- 10% – Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 7а-д заасан хувь, хэмжээ
- 0.9 – Ашигт малтмал олборлох, баяжуулахад гадаргын ус ашигласан нөхцөлд тооцох ашиглалтын зориулалтын итгэлцүүр

$$53,760.0 \text{ м}^3 \times 196.47 \text{ төг/м}^3 = 10,562,227.2 \text{ төг}$$

Шавхан зайлуулахад газрын доорх усны нөөц ашигласны төлбөр -

1м³ газар доорх усны үнэ: 2764 төг/м³ х 0.15 х 1.4 = 580.4 төг/м³

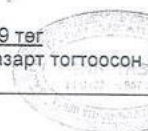
- 2764 төг/м³ – Хараа голын сав газарт тогтоосон газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ
- 15% – Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 7в-д заасан хувь, хэмжээ
- 1.4 – Шавхан зайлуулах ус ашигласан нөхцөлд тооцох ашиглалтын зориулалтын итгэлцүүр

$$2,185.0 \text{ м}^3 \times 580.4 \text{ төг/м}^3 = 1,268,261.4 \text{ төг}$$

Зам, талбайн тоосжилт дарахад усны нөөц ашигласны төлбөр:

1м³ гадаргын усны үнэ: 2183 төг/м³ х 0.1 х 0.3 = 65.49 төг

2183 төг/м³: Засгийн газрын 302-р тогтоолоор Хараа голын сав газарт тогтоосон гадаргын усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэ;

10%: Засгийн газрын 326-р тогтоолын 4-д заасан авто зам, засварт гадаргын ус ашигласныг тооцох төлбөрийн хувь, хэмжээ;
0.3 : Хараа голын сав газарт авто замын зориулалтаар гадаргын ус ашигласныг тооцох итгэлцүүр.

$$624.0\text{м}^3 \times 65.49 \text{ төг} = 40,865.8 \text{ төг}$$

Нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжийн усалгаанд усны нөөц ашигласны төлбөр:

$$1\text{м}^3 \text{ гадаргын усны үнэ: } 2183 \text{ төг/м}^3 \times 0.01 \times 0.7 = 15.281 \text{ төг}$$

2183 төг/м³: Засгийн газрын 302-р тогтоолоор Хараа голын сав газарт тогтоосон гадаргын усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэ;

1%: Засгийн газрын 326-р тогтоолын 9-д заасан нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжийн усалгаанд гадаргын ус ашигласныг тооцох хувь, хэмжээ;

0.7: Хараа голын сав газарт нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжийн усалгаанд гадаргын ус ашигласныг тооцох итгэлцүүр.

$$8,296.5 \text{ м}^3 \times 15.281 \text{ төг} = 126,778.8 \text{ төг}$$

Нийт төлбөр: $10,562,227.2 \text{ төг} + 1,268,261.4 \text{ төг} + 40,865.8 \text{ төг} + 126,778.8 \text{ төг} = 11,998,133.2 \text{ төг}$

(Арван нэгэн сая есөн зуун ерэн найман мянга нэг зуун гучин гурван төгрөг)

17. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд усны нөөцийг хэмнэх, эргүүлж ашиглах даалгавар:
Шавхан зайлуулах усыг технологид эргүүлэн ашиглах.

18. Тавих шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөмж:

- Усны тухай хуулийн 28.6 заалтыг үндэслэн Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаанаас ус ашиглах зөвшөөрөл авч, зохих журмын дагуу гэрээ байгуулж ажиллах.
- Усны тухай хуулийн 30.1.4 заалтын дагуу ундны усны эх үүсвэрийн гүний худаг, эргэлтийн усны шугамыг тоолууржуулан баталгаажуулж, тоолуурын заалтаар ус ашигласны төлбөрийг тооцож орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх.
- Усны тухай хуулийн 28.18-д зааснаар ус ашиглуулах дүгнэлт, холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр ус ашиглахгүй байх.
- Жил бүрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөөг үндэслэлтэй, үнэн зөв гаргаж байх;
- Хаягдал усны дүгнэлтийг тухайн жилийн эхний улиралд багтаан гаргуулах;
- Засгийн газрын 2018 оны 391 дүгээр тогтоолоор баталсан журмын дагуу зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөрийг шатлан өсгөж тооцохыг анхаарах;
- Үйл ажиллагаа нь зогсох, тасалдах нөхцөл байдал үүссэн үед Сав газрын захиргаа болон холбогдох байгууллагуудад даруй мэдэгдэж ажиллах;
- Усны тухай хуулийн 7.5-д заасны дагуу улсын усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхэд шаардлагатай мэдээ тайлан, газрын доорх усны хяналт шинжилгээний мэдээ, ус ашиглах зөвшөөрөл, гэрээ, гэрээ дүгнэсэн акт, усны нөөц ашигласны төлбөрийн баримт, ус ашиглалтын тоо, хэмжээг 2022 оны 12 дугаар сарын 20-ны дотор “Усны газар”-т хүргүүлэх.

УС АШИГЛАЛТЫН

ХЭЛТСИЙН МЭРГЭЖИЛТЭН *Х.Мягмаржав* Х.МЯГМАРЖАВ

ХАРАА-ЕРӨӨ ГОЛЫН
САВ ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ ДАРГЫН
ТУШААЛ

2022 оны 08 сарын 22 өдөр

Дугаар А-41

Дархан

Ус ашиглах зөвшөөрөл олгох тухай

Монгол улсын “Усны тухай хууль”-ийн 28.4, 28.6 дахь заалт, Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг “Усны газар”-ын 2022 оны 08 дүгээр сарын 02-ны өдрийн 174 тоот ус ашиглуулах дүгнэлтийг үндэслэн ТУШААХ нь:

1.Хараа-Ерөө голын сав газарт Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутаг Нарангийн шороон ордод алт олборлох үйл ажиллагаа явуулж байгаа “Хонгорын орд” ХХК-д 2022 онд унд ахуйд 652,5 м³/жил, үйлдвэрлэлийн хэрэгцээнд газрын доорх болон гадаргын усны нөөцөөс 64’865,5 м³/жил бүгд 65’518,0 м³/жил ус авч ашиглахыг зөвшөөрсүгэй.

2. “Усны тухай хууль”-ийн 28.6, 29.1-д заасны дагуу гэрээ байгуулж, энэ хуулийн 7.5., 28.18, 29.1, 30.1, 31.2 дэх заалт болон ус ашиглахад тавигдах шаардлага, эрх үүргийг мөрдөж ажиллах, усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхтэй холбогдсон тухайн оны ус хэрэглээний мэдээ, тайланг 2022 оны 12 дугаар сарын 10-ны дотор, унд ахуй үйлдвэрлэлийн хэрэгцээнд ашиглаж байгаа усны чанар, төлбөр тооцоотой холбоотой мэдээллийг улирал бүр Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаанд ирүүлэхийг “Хонгорын орд” ХХК-ний захирал Ж.Ганболд-д даалгасугай.

3. Тушаалын биелэлтэнд хяналт тавьж ажиллахыг Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын засаг дарга, Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч нарт зөвлөсүгэй.

ДАРГА

Ө.АРИУНБААТАР

УС АШИГЛУУЛАХ ГЭРЭЭ ДҮГНЭСЭН АКТ

№ 22/06

Ус ашиглуулах гэрээний дугаар, гэрээ байгуулсан он сар өдөр	2022-07-25 №-24
Төслийн нэр	“ Наран ” алтны шороон орд
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр	Хонгорын орд ХХК
Регистрийн дугаар	2577453
Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-016981
Төслийн байршил	Сэлэнгэ аймаг Баянгол сум
Гэрээ дүгнэсэн он сар өдөр	2022-12-15

Гэрээний биелэлт

№	Гэрээний гол нөхцөл	Гүйцэтгэл: / тоон үзүүлэлт /
1	Усны эх үүсвэр: -Унд ахуйн /Гүний худаг, зөөврөөр / - Технологи / шүүрлийн ус, гадаргын ус, газрын доорх ус / - Зам талбайн тоосжилт - Ногоон байгууламжийн усалгаа	Унд ахуйд- өөрийн эзэмшлийн худгаас газрын доорх ус Технологид ашиглах усыг өөрийн эзэмшлийн худаг болон гадаргын уснаас хангана. Зам талбайн тоосжилт дарах биологийн нөхөн сэргээлтийн усыг шүүрлийн уснаас хангана.
2	Ашиглах усны хэмжээ м ³ 2.1.1. Унд ахуй 2.1.2. Ашигт малтмал олборлон баяжуулах ус 2.1.3. Зам талбайн тоосжилт дарах ус 2.1.4. Ногоон байгууламжийн усалгаа	Унд ахуйд - 652,5 м ³ Технологид - 53'760,0 м ³ Зам талбайн тоосжилт дарах - 624,0 м ³ Ногоон байгууламж нөхөн сэргээлт - 8'256,0 м ³ Уурхайд шүүрч орж ирэх ус - 2'185,5 м ³
3	3.1. Усны чанар найрлага	Байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлын хүрээнд “ Ханлаб “ ХХК-ний орчны шинжилгээний лабораторт шинжилгээг голын ус, худаг шүүрлийн уснаас дээж авч хийлгэсэн. Стандарт хэмжээнээс давсан үзүүлэлтгүй.
4	4.1. Усны эх үүсвэрийг хамгаалах, усны нөөц хомсдож бохирдохоос сэргийлэх арга хэмжээ түүнд зарцуулсан хөрөнгөийн хэмжээ	Гэрээ дүгнүүлэхдээ ус ашиглалтын тайланг хүснэгтийн дагуу бөглөж ирүүлсэн. 2022 онд Хөрс хуулалт элс олборлолтын үйл ажиллагаа хийгээгүй. 2020 оны үлдэгдэл элсийг угаан баяжуулсан.
5	5.1. Усны тоолуур	Тоолуургүй.
6	6.1. Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хэмжээ / мян. Төг /	Ус ашигласны төлбөр 11'998'133.2 төгрөгийг 2022 оны 10 сард төлж барагдуулсан баримтыг тайланд хавсаргаж ирүүлсэн.
7	7.1. Усны тайлан хүлээн авах	Наран алтны шороон ордын ус ашиглалтын тайланг дэвтэрлэн 2022 оны 11 сарын 28-ний өдөр Сав газрын захиргаанд ирүүлсэн.

Дүгнэлт: Нарангийн алтны шороон ордыг ил аргаар олборлох уурхайн төслийн Баягаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг 2019 онд “Экотайкүүн “ ХХК хийж гүйцэтгэсэн.

2023 онд Усны газраар хаягдал усны дүгнэлт гаргуулж ус бохирдуулсны төлбөрийн гэрээ байгуулж ажиллах.

Ус ашиглалтын дүгнэлт гаргуулахдаа усны эх үүсвэрийг / гадарга болон газрын доорх / тодорхой болгох.

Ус ашиглуулагч:
Сав газрын захиргааны дарга
..... / Ө.Ариунбаатар /
Уул уурхай, эрчим хүчний ус ашиглалт хариуцсан мэргэжилтэн:

Ус ашиглагч:
Хонгорын орд ХХК-ийн захирал
..... / С.Болор /
Гэрээ дүгнэсэн:
Ц.Мэндбаяр

Баримт

МӨНГӨН ШИЛЖҮҮЛЭГ / MONEY TRANSFER

8/3/22 10:07 PM **ТӨРИЙН БАНК**
ЭРСДЭЛГҮЙ ИРЭЭДҮЙН БАТАЛГАА

Он/Үү Сар/ММ Өдөр/DD
2022.08.03

Хүлээн авагчийн /Beneficiary's:

Банкны нэр / Bank name:	Дансны № / Account №:	Нэр (байгууллага эсвэл иргэн)/ Name (organization or individual):
МӨНГӨН ДҮН ТООГООР/ Amount:	МӨНГӨН ДҮН ҮСГЭЭР/ Amount in words:	Валют/ Currency:
Гүйлгээний утга, бусад тэмдэглэл/ Details of payment:	Зуун дотин таван мянган тогrog	Нууц код/ Code:

Хонгорын Орд ХХК
Шилжүүлэгчийн / Sender's

Банкны нэр/ Bank name:	Дансны №/ Account №:	Нэр (байгууллага эсвэл иргэн)/ Name (organization or individual):
МӨНГӨН ДҮН ТООГООР/ Amount:	МН210034140500080313	МӨНХБЯР МӨНХТӨР
Харилцагчийн тэмдэглэл/ Customer note:	МНТ	Гүйлгээний төрөл/ Transaction type
645,000.00 (645000)	100900013092	Харилцагчийн данснаас бусад банкны данс руу шилжүүлэг 89232359

Баталгаат гарын үсэг/ Authorized signature:

1. *Ахуйсүрэн* 2. *Ахуйсүрэн* 3. *Ахуйсүрэн*

Теллер №	Журнал №	Огноо	Гүйлгээний хураамж	Шилжүүлэгчийн биеийн байцаалтын төрөл №	Теллер гарын үсэг
9389	825090737457	2022.08.03	200.00	ТӨРИЙН БАНК	ТЕЛЛЕР-496
				79.65072018	

Тамга/ Stamp:

Банкны тэмдэглэл/ For bank use only:

Сангийн сардын 2017 оны 12 дугаар сарын 5-ны өдрийн 347 тоот тушаалын хавсралт

Төрийн банк

Огноо: 2022/06/29

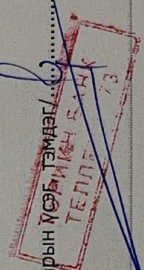
ТАТВАР ТӨЛСӨН БАРИМТ

Харилцагчийн нэр: Баянгол сумын ЗДТГ
 Регистрийн дугаар: 2577453
 Төлбөрийн мэдээлэл

Журналын №: 2792034
 Теллер №: 1695

№	Тайлант огноо	Татварын төрөл	Нэхэмжлэх, хөрөнгийн дугаар	Төрийн сангийн дансны данс, нэр	Дүн
1	2022 он	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	2220603498660	100130800947 Сэ.Ба Хог хаягдлын хураамж	1,200,000.00
Нийт татварын дүн					1,200,000.00
Гүйлгээний шимтгэл					300.00

Данс эзэмшигч 1 нэр: Нийт төлөх дүн 1,200,300.00
 Төрийн банк /Салбар,
 тооцооны төв, касс/
 Данс эзэмшигч 2 нэр: Банкны ажилтны нэр, гарын үсэг, тэмдэг
 Танд баярлалаа

Хэвлэсэн огноо: 2022/10/28

Депозит дансны хуулга - Байгууллага

Дансны нэр: ХОНГОРЫН ОРД
 Дансны дугаар: MN030030003022063190
 Мөнгөний нэгж: MNT

Эхлэх огноо: 2022.10.27
 Дуусах огноо: 2022.10.28
 Эхний үлдэгдэл: 22,019,800.35

Гүйлгээний огноо	Төлөр	Орлого	Зарлага	Эцсийн үлдэгдэл	Харьцсан данс	Банк хоорондын данс	Гүйлгээний утга	Банкны код	Банкны нэр	Ханид
10/27/2022 4:11:17 PM	2	0.00	5,000,000.00	17,019,800.35	100130855408	100130855408	Мэдээ суулганы үнэ (2577453)	90	90 - Төрийн сан	1.00
10/27/2022 4:11:17 PM	2	0.00	200.00	17,019,600.35	100130855408	ИБ БАНК ХООРОНДЫН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ШИМТГЭЛЭГ(200.00MNT) /447.230				1.00
10/27/2022 4:18:33 PM	2	0.00	11,998,133.20	5,021,467.15	1001300000944	1001300000944	ИБ БАНК ХООРОНДЫН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ШИМТГЭЛЭГ(2577453)	90	90 - Төрийн сан	1.00
10/27/2022 4:18:33 PM	2	0.00	200.00	5,021,267.15	1001300000944	ИБ БАНК ХООРОНДЫН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ШИМТГЭЛЭГ(200.00MNT) /447.230				1.00
Дүн		0.00	16,998,533.20				Эцсийн үлдэгдэл:		5,021,267.15	

**ХОНГОРЫН ОРД
ХХК-НИЙ БАЯНГОЛ
СУВИЛАЛД ХИЙСЭН
ЗАСВАРЫН АЖЛЫН
ТАЙЛАН**

2022 он

ХОНГОРЫН ОРД ХХК – ны санхүүжилтээр

хийсэн засварын ажлын тайлан

2022.05.01

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол суманд үйл ажилгаагаа явуулж байгаа ХОНГОРЫН ОРД ХХК - нь нийгэмийн хариуцланийн хүрээнд Банягол Сувилал ААТҮГ-ын дотор засварын ажлыг 2022 онд 5,000,000 төгрөгний санхүүжилтээр хийж гүйцэтгэсэн. Ажлын хүрээнд дараах төсвийн дагуу засварын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд:

№	Үзүүлэлт	Үнийн дүн
1	Обой, дагалдах хэрэгсэл	502,000
2	Паркетэн шал	1570,000
3	Будаг, замаск	500,900
4	Хөшиг	240,000
5	Ус буцалгагч, халуун сав, аяга	258,500
6	Хивс	650,000
7	Монсат, тогтоогч	210,000
8	Хулдаас, цавуу пегмент	416,700
9	Ам дарагч, уртасгагч, шрүп	151,900
10	Ажлын хөлс	250,000
11	Шатахуун	250,000
	ДҮН	5000,000

Засварын ажлын явцаас:

Кордорын хэсэг засварын өмнө

Засварын дараа

Шалны хулдаас солихын өмнө

Шалны гаринизин солисон байдал

Люкс өрөөний засварын өмнө

Засварын дараа

Шалны хулдаасыг оркетаар солиж байгаа хэсэг

Эмчийн өрөөний засвар хийсний өмнө

Засварын дараа

Үүдний кордорын хэсэг засварын өмнө

Засварын дараа

Эмчилгээний өрөөний засварын өмнө

Засварын дараа

Тайлан бичсэн:

Х.Отгонцэцэг

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ-ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

Усны химийн шинжилгээний тодорхойлолт

Сорьц авсан: 2022 оны 09 сарын 06 өдөр
Шинжилгээ хийсэн: 2022 оны 09 сарын 07 өдөр
Сорьц авсан газрын нэр: Сэлэнгэ аймаг, Баянгол сум, Наран орд

Сорьц шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Хонгорын Орд" ХХК

Солбицлол: X= Гүн: м
Y= Ундарга: л/сек

Уст цэгийн төрөл ба дугаар: Худаг

Тодорхойлсон нь:

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	мг	мг-экв	мг-экв%		мг	мг-экв	мг-экв%
Cl ⁻	5.7	0.16	4.3	Na ⁺ +K ⁺	13.7	0.59	15.8
SO ₄ ⁻	18.0	0.38	10.0	Ca ⁺⁺	43.1	2.15	57.1
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ⁺⁺	12.4	1.02	27.1
NO ₃ ⁻	8.0	0.13	3.4	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	Fe ⁺⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	189.1	3.10	82.3	Fe ⁺⁺⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	220.8	3.76	100.0	Дүн	69.2	3.76	100.0

HCO₃⁻ ийн хагасыг хассан анион катионуудын нийлбэр: 195.4 мг/дм³

Анион катионуудын нийлбэр: 290.0 мг/дм³

Ерөнхий хатуулаг 3.17 мг-экв/дм³

ЕС: 306 μS/cm

pH: 6.54

TDS: 177 ppm

Исэлдэх чанар:

0.96 мг/дм³

Физик шинж чанар

Тунгалаг: 30 см

Үнэр: үгүй

Тунадас: Үгүй

Өнгө: өнгөгүй

Амт: ***

HCO₃⁻82 SO₄²⁻10

Усны найрлагын томъёо: M_{0.29}

Ca²⁺57 Mg²⁺27 Na⁺+K⁺16

Дүгнэлт

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 2-р төрлийн, чанарын хувьд цэвтэг, зөөлөвтөр ус байна. Шинжилсэн химийн үндсэн үзүүлэлтүүд нь "Удны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS0900:2018" стандартын шаардлага хангаж байна.

Жич: Энэхүү уст цээгээс сорьц авах үйл явцыг шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

Хийсэн: Химич, ЭШДада:

Л.Үүрийнтуяа/

Шинжилгээг

Хянасан: УШ Лабораторийн эрхлэгч: Доктор (Ph.D) Б.Одсүрэн/

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ-ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

Усны химийн шинжилгээний тодорхойлолт

Сорьц авсан: 2022 оны 09 сарын 06 өдөр
Шинжилгээ хийсэн: 2022 оны 09 сарын 07 өдөр
Сорьц авсан газрын нэр: Сэлэнгэ аймаг, Баянгол сум, Наран орд

Сорьц шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: “Хонгорын Орд” ХХК

Солбицлол: X= Ундарга: л/сек
Y= Ундарга: л/сек

Уст цэгийн төрөл ба дугаар: Шүүрлийн ус

Тодорхойлсон нь:

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	мг	мг-эquiv	мг-эquiv%		мг	мг-эquiv	мг-эquiv%
Cl ⁻	2.8	0.08	2.9	Na ⁺ +K ⁺	13.3	0.58	20.6
SO ₄ ⁻²	20.0	0.42	14.9	Ca ⁺⁺	32.9	1.64	58.6
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ⁺⁺	7.1	0.58	20.7
NO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ⁻²	0.0	0.00	0.0	Fe ⁺⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	140.3	2.30	82.2	Fe ⁺⁺⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	163.2	2.80	100.0	Дүн	53.2	2.80	100.0

HCO₃⁻ ийн хагасыг хассан анион катионуудын нийлбэр: 146.2 мг/дм³

Анион катионуудын нийлбэр: 216.4 мг/дм³

Ерөнхий хатуулаг: 2.22 мг-эquiv/дм³

EC: 226 µS/cm

pH: 6.51

TDS: 131 ppm

Исэлдэх чанар: 0.96 мг/дм³

Физик шинж чанар

Тунгалаг: 12 см

Үнэр: үгүй

Тунадас: Элсэрхэг

Өнгө: Шар

Амт: ***

Булингаршил: 151.6 NTU

HCO₃⁻ 82 SO₄⁻² 15

Усны найрлагын томъёо: M_{0,21}

Ca²⁺ 59 Mg²⁺ 21 Na⁺+K⁺ 21

Дүгнэлт

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд цэвэр, зөөлөн ус байна.

Жич: Энэхүү уст цээсэс сорьц авах үйл явцыг шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

Хийсэн: Химич, ЭШДада:

Шинжилгээг

Хянасан: УШ Лабораторийн эрхлэгч: Доктор (Ph.D)

 /Г.Үүрийнтуяа/
 /Б.Одсүрэн/

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ-ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

Усны химийн шинжилгээний тодорхойлолт

Сорьц авсан: 2022 оны 09 сарын 06 өдөр
Шинжилгээ хийсэн: 2022 оны 09 сарын 07 өдөр
Сорьц авсан газрын нэр: Сэлэнгэ аймаг, Баянгол сум, Наран орд

Сорьц шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Хонгорын Орд" ХХК

Солбицол: X= Гүн: м
Y= Ундарга: л/сек

Уст цэгийн төрөл ба дугаар: Гол

Тодорхойлсон нь:

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	МГ	МГ-ЭКВ	МГ-ЭКВ%		МГ	МГ-ЭКВ	МГ-ЭКВ%
Cl ⁻	2.8	0.08	3.4	Na ⁺ +K ⁺	5.2	0.23	9.5
SO ₄ ²⁻	14.0	0.29	12.2	Ca ²⁺	27.9	1.39	58.2
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ²⁺	9.4	0.77	32.2
NO ₃ ⁻	1.0	0.02	0.7	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ²⁻	0.0	0.00	0.0	Fe ²⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	122.0	2.00	83.8	Fe ³⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	139.8	2.39	100.0	Дүн	42.5	2.39	100.0

HCO₃⁻ ийн хагасыг хассан анион катионуудын
нийлбэр: 121.3 мг/дм³

Анион катионуудын
нийлбэр: 182.3 мг/дм³

Ерөнхий хатуулаг 2.16 мг-экв/дм³

ЕС: 188 µS/cm

pH: 6.97

TDS: 109 ppm

Исэлдэх чанар:

4.16 мг/дм³

Физик шинж чанар

Тунгалаг: 20 см

Үнэр: үгүй

Тунадас: Элсэрхэг

Өнгө: Сул шар

Амт: ***

Булингаришил: 79.69 NTU

HCO₃⁻84 SO₄²⁻12

Усны найрлагын томъёо: M_{0.18}

Ca²⁺58 Mg²⁺32

Дүгнэлт

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 2-р төрлийн, чанарын хувьд нэн цэвгэг, зөөлөн ус байна. Шинжилсэн химийн үндсэн үзүүлэлтүүд нь "Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага MNS 4586:1998" стандартын шаардлага хангаж байгаа боловч "ГУЦЗАН"-той харьцуулахад умбуур бодисын хэмжээгээр "Бохирдолтой" ангилалд хамаарч байна.

Жич: Энэхүү уст цэвэрсэ сорьц авах үйл явцыг шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

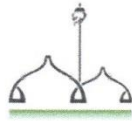
Хийсэн: Химич, ЭШДада:

Шинжилгээг

Хянасан: УШ Лабораторийн эрхлэгч: Доктор (Ph.D)

[Signature] /Г.Үүрийнтуяа/

[Signature] /Б.Одсүрэн/

ХӨРС СУДЛАЛЫН
ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Дугаар: 22/3344

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК

Утас/Факс 77278899, 77288899
E-mail: soil_lab@geo-mongol.mn

Дээж авсан огноо: 2022 он 09 сарын 05

Шинжилгээ хийсэн огноо: 2022 он 09 сарын 06-07

Дээж авсан газрын нэр: Сэлэнгэ аймаг, Баянгол сум, Наран орд

Координат: -

Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: “Хонгорын орд” ХХК

Харилцах утас: 99007180

Хорсны хүнд металл

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	Хүнд металл мг/кг					
				Ni /Никель/	Cd /Кадми/	Pb /Хар тугалга/	Cu /Зэс/	Zn /Цайр/	Cr /Хром/
1	22/6567	Кемп	-	21.8	ND	8.82	8.39	81.6	ND
2	22/6568	Колонк	-	30.2	ND	15.1	30.8	99.1	10.4
3	22/6569	Авто зогсоол	-	19.2	ND	17.6	25.3	74.5	6.24
4	22/6570	Авто засвар	-	22.7	ND	25.5	32.7	101.4	13.2
Хүлцэх агууламж /MNS 5850:2019/				150,0	3,0	100,0	100,0	300,0	150,0
Хортой агууламж /MNS 5850:2019/				1000,0	10,0	500,0	500,0	600,0	400,0
Аюултай агууламж /MNS 5850:2019/				1800,0	20,0	1200,0	1000,0	1000,0	1500,0
Элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандарт				/MNS 5850:2019/					

*ND-not detect

Жич: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн цэгийн дээжинд хамаарах ба хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.

Шинжилгээ хийсэн арга стандарт:

(MNS ISO 11466:2007)

Лабораторын эрхлэгч:

Л.Цагаандархи /MS.c/

Задлан шинжээч:

Х.Жаргалмаа